Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт

професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135. DI.26.10 - 2014

(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 2, 3, 4, 5, 6-го розрядів

Видання офіційне

Київ - 2014

Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Затверджено

Наказом Міністерства освіти і науки

від „ 24 ” жовтня 2014 р. № 1207

Державний стандарт

професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135. DI.26.10 - 2014

(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 2, 3, 4, 5, 6-го розрядів

Видання офіційне

Київ - 2014

Авторський колектив

Гузюк В.Б. — методист вищої категорії Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області

Криворучко К.В. — директор Львівського вищого професійного художнього училища, викладач професійно-теоретичної підготовки , старший викладач

Погребняк О.С. — викладач професійно-теоретичної підготовки художнього профілю Львівського вищого професійного художнього училища, методист

Шекетера І.О. — старший майстер Львівського вищого професійного художнього училища

Дуфанець О.О — викладач професійно-теоретичної підготовки художнього профілю Львівського вищого професійного художнього училища

Чигинь Н.Ф — майстер виробничого навчання художніх професій Львівського професійного художнього ліцею

Науковий консультант

Пікарось О.Ф. — завідувач лабораторією професійної підготовки Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області, к.т.н.

Рецензенти

Литвин А.В. — завідувач відділу професійно-практичної підготовки Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти Національної Академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук;

Черняк Ф.А. -- завідувач кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв, заслужений художник України, професор

Літературний редактор

Тимоць М.В. – методист вищої категорії Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області

Керівники проекту

Супрун В.В. – директор департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України

Паржицький В.В.- начальник відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України

Багмут О. М. – методист вищої категорії відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України

Бобко В.М. — директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Львівській області

Зауваження та пропозиції щодо змісту державного стандарту, замовлення на його придбання просимо надсилати за адресою:

03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36.

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти.

Телефон: (044) 248-91-16

*Примітка.

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений без дозволу Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України, відділення науково-методичного забезпечення змісту професійно-технічної освіти.

Загальні положення

Державний стандарт професійно-технічної освіти робітників з професії „Вітражник" 2, 3, 4, 5, 6-го розрядів розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. №1135 та ст. 32 Закону України „Про професійно-технічну освіту" (103/98 - ВР) і є обов'язковим для виконання усіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

Державний стандарт професійно-технічної освіти містить:

освітньо-кваліфікаційну характеристику випускника професійно-технічного навчального закладу;

типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників;

типові навчальні програми з навчальних предметів, виробничого навчання і виробничої практики, передбачених типовим навчальним планом;

критерії кваліфікаційної атестації випускників;

перелік основних обов'язкових засобів навчання;

список рекомендованої літератури.

У професійно-технічних навчальних закладах першого атестаційного рівня тривалість професійної підготовки на 2-й розряд складає **571** година, на 3-й розряд – **815** годин, на 4-й розряд – **595** годин, на 5 розряд – **725** годин, на 6-й розряд – **289** годин.

У професійно-технічних навчальних закладах другого та третього атестаційних рівнів тривалість професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, яку набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

Нормативні терміни навчання на другому ступені професійно-технічної освіти не повинні перевищувати:

для осіб, які мають повну загальну середню освіту, - 1,5 року;

для осіб, які мають базову загальну середню освіту і здобувають повну загальну середню освіту, - 4 роки;

для осіб, які мають базову загальну середню освіту або, як виняток, не мають її і поки не здобувають повної загальної середньої освіти, - 2 роки.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена до 50% за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності у слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені терміни навчання можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці ("Техніка пошуку роботи", "Ділова етика і культура спілкування" та ін.).

У професійно-технічних навчальних закладах другого та третього атестаційних рівнів наприкінці вивчення предмета “Спецтехнологія” проводиться атестація за рахунок часу, відведеного на його вивчення.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника складена на основі Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (Випуск №86, 1985 р., розділ “Рекламна та реставраційні роботи”), досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування регіональних особливостей галузі, потреб роботодавців і містять вимоги до рівня знань, умінь та навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь та навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників, “Загальні положення”, п.п. 9.1, 10, вип. 1, розд. 2, Краматорськ, 1998 р.

Професійно-практична підготовка здійснюється у навчальних майстернях, лабораторіях, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти не може перевищувати 80 % загального фонду навчального часу, відповідно варіативний компонент - від 20 %.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно із законодавством.

Професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційної атестації.

Під час прийому на перепідготовку або підвищення кваліфікації робітників професійно-технічним навчальним закладом здійснюється вхідний контроль знань, умінь та навичок у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною

характеристикою, технологічними умовами і нормами, установленими у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні (слухачі) допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, критеріїв оцінювання.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», видається диплом.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання й успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду та видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Зразки диплома кваліфікованого робітника та свідоцтва про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 979 «Про затвердження зразків документів про професійно-технічну освіту».

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135.DI.26.10. - 2014
(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 2-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2014

Освітньо-кваліфікаційна характеристика
випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 7135 Вітражник
2. Кваліфікація: вітражник 2-го розряду
3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

сорти і види вітражного скла;

інструменти і техніку різання скла, допоміжні матеріали;

технологію холодної обробки скла (шліфування, різьблення, матування, гравірування, нанесення декору "мороз").

Повинен уміти:

виконувати кальку з підготовлених картонів;

готувати шаблони для нарізання скла;

виготовляти трафарети для піскоструменевої обробки скла;

нарізувати скло для основи вітражу за заданим розміром;

матувати скло шляхом піскоструменевої обробки;

лущити скло;

виконувати техніки обробки скла (шліфування, різьблення, матування, гравірування);

виконувати вітражні імітації різними матеріалами.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб
5.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.
5.2. Після закінчення навчання
Повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 2-го розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника
Реставраційні роботи, будівництво.

7. Специфічні вимоги
7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.
7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).
7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план
підготовки кваліфікованих робітників.
Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 2-го розряду**
Загальний фонд навчального часу - **591 годин**

№ з/п	*Навчальні предмети*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	**Загальнопрофесійна підготовка**	**50**	
1.1	Інформаційні технології	8	
1.2	Основи галузевої економіки і підприємництва	8	
1.3.	Основи правових знань	10	
1.3	Правила дорожнього руху	8	
1.4	Резерв часу	16	
2.	**Професійно-теоретична підготовка**	**315**	**151**
2.1	Охорона праці	20	
2.2	Матеріалознавство	39	6
2.3	Основи перспективи	51	20
2.4	Спецтехнологія	63	7
2.5	Основи композиції і кольорознавства	30	20
2,6	Рисунок	54	50
2,7	Живопис	48	46
2,8	Електротехніка	10	2
3.	**Професійно-практична підготовка**	**192**	
3.4	Виробниче навчання	192	
4.	**Консультації**	**20**	
5.	**Державна кваліфікаційна атестація (або поетапна кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)**	**14**	
6.	**Загальний обсяг навчального часу (без п.4)**	**571**	**151**

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватись при наявності обладнаного робочого місця;

предмет «Інформаційні технології», «Правила дорожнього руху» вивчаються за згодою підприємств-замовників кадрів.

ЗАГАЛЬНО ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
Типова навчальна програма з предмета
„Інформаційні технології ”

№ з/п.	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно – практичні роботи***
1.	Вступне заняття. Коротка історія персональних комп’ютерів	1	
2.	Структура інформаційної технології. Принципи роботи комп’ютерно-інформаційної технології	3	
3.	Архітектура та принципи роботи електронно-обчислювальних машин. Структура інформаційної системи	2	
4.	Загальні поняття про комп’ютерні мережі. Internet	2	
	Всього годин:	**8**	

Тема 1. Вступне заняття. Коротка історія персональних комп’ютерів

Історія розвитку електронно-обчислювальних машин. Покоління електронно-обчислювальних машин. Галузі застосування персональних комп’ютерів .

Тема 2. Структура інформаційної технології. Принципи роботи комп’ютерно-інформаційної технології

Структура, характеристика та принципи роботи комп’ютерно-інформаційної технології. Логічні елементи та цифрові пристрої обробки інформації.

Тема 3. Архітектура та принципи роботи електронно-обчислювальних машин. Структура інформаційної системи

Архітектура та принципи програмного керування та адресації. Апаратна та програмна складові комп’ютера. Призначення, конструкція і характеристики пристроїв ПК. Мікропроцесор. Операційні системи та сервісні програми. Програмне забезпечення. Види програмного забезпечення. Комп’ютерні мережі. Класифікація комп’ютерів.

Тема 4. Загальні поняття про комп’ютерні мережі. Internet

Загальні поняття, класифікація, конфігурація комп’ютерних мереж. Сервери і робочі станції, програмне забезпечення і протоколи. Функціонування і ресурси мережі Internet. Організація Internet. Протоколи TCP/IP. Провайдери. Система WWW. Броузер Internet Explorer. Пошук інформації в Internet.

Лабораторно-практичні роботи

Ознайомлення з Internet. Створення електронної пошти.

Типова навчальна програма з предмета
“Основи галузевої економіки і підприємництва”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Економіка та її роль у суспільному житті	1	
2.	Виробництво і споживання	1	
3.	Основні моделі сучасної економіки	1	
4.	Форми суспільного господарювання	1	
5.	Структура та механізми функціонування ринкової економіки	2	
6.	Економічні відносини власності	2	
	Всього годин:	***8***	

Тема 1. Економіка та її роль у суспільному житті

Предмет економічної науки.

Економічна теорія та її значення у пізнанні соціально-економічних процесів. Основні етапи встановлення та розвитку економічної науки.

Тема 2. Виробництво і споживання

Виробництво та його фактори. Структура виробництва.

Економічний зміст виробництва. Структурні елементи виробництва.

Продуктивні сили та виробничі відносини. Фактори виробництва: земля, праця і капітал, здатність до підприємницької діяльності.

Закономірності економічної поведінки виробника.

Зміст обмеженості виробничих ресурсів. Відтворювальні та невідтворювальні ресурси.

Зміст потреб, їх класифікація. Причини безмежності потреб. Споживацькі оцінки корисності.

Тема 3. Основні моделі сучасної економіки

Командно-адміністративна економіка, її основні риси та протиріччя. Шлях від вільної ринкової економіки до економіки змішаного типу.

Виникнення соціальної ринкової економіки.

Тема 4. Форми суспільного господарювання

Товарне виробництво як першооснова ринкової економіки.

Товар та його властивості, вартість товару. Умови виникнення товарного виробництва. Його основні характеристики. Товар як основна ланка товарного виробництва.

Гроші. Виникнення і сутність грошей. Їх функції. Розвиток грошової системи в Україні. Види сучасних грошей: готівкові, безготівкові**,** замінники грошей, міжнародні гроші. Закон грошового обігу.

Тема 5. Структура та механізми функціонування ринкової економіки

Ринок як форма існування товарного господарювання. Сутність ринку та його роль, основні види ринку. Об'єкти і суб'єкти ринку. Умови та принципи функціонування ринку. Ринкове саморегулювання і його функції. Структура ринків.

Конкуренція – рушійна сила економічного прогресу.

Конкуренція та її види. Соціальні наслідки конкуренції. Конкуренція і монополія. Антимонопольні дії держави.

Попит, пропозиція, ринкова ціна.

Визначення попиту, пропозиції ціни. Чинники попиту та пропозиції. Закони попиту і пропозиції та ринкова рівновага.

Економічна роль держави в умовах ринку. Механізм господарювання в умовах ринкової економіки, її внутрішня структура та основні елементи. Ринкова інфраструктура та її функції. Визначення ринкової інфраструктури. Біржі: товарна, фондова, валютна. Основні напрямки біржової політики.

Тема 6. Економічні відносини власності

Роздержавлення та приватизація. Власність та її економічний зміст. Поняття відносин власності. Типи, форми та види власності. Суб'єкти власності і господарювання.

Типова навчальна програма з предмета
«Основи правових знань»

№ з/п	**Тема**	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно-практичні роботи***
1.	Право-соціальна цінність – складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави	1	
2.	Права, свободи й обов'язки людини і громадянина. Юридична відповідальність за порушення	1	
3.	Правові основи професійно-технічної освіти	1	
4.	Цивільне право і відносини, що ним регулюють	2	
5.	Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність	1	
6.	Праця, закон і ми	2	
7.	Злочин і покарання	1	
8.	Подружжя, батьки , діти – їхні права і обов'язки	1	
	Всього годин:	**10**	

Тема 1. Право – соціальна цінність – складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Правоцінність – одна з засад державного і суспільного життя. Принципи права, його провідні основоположні ідеї. Морально-етична природа права. Правомірна поведінка і правопорушення. Юридична відповідальність.

Загальна характеристика держави. Держава і громадянське суспільство. Засади правової держави: повне народовладдя; верховенство права; політичний, економічний та ідеологічний плюралізм; розподіл державної влади на законодавчу, виконавчу і судову; забезпечення прав людини.

Значення правосвідомості і правової культури у побудові правової держави.

Тема 2. Права, свободи й обов'язки людини і громадянина. Юридична відповідальність за порушення

Поняття людини, громадянина, особи. Поняття прав і свобод людини, громадянина і особи. Основні права і свободи людини і їх класифікація. Громадянські права. Економічні права. Політичні права. Соціальні права. Культурні права. Економічні права. Інформаційні права.

Обов’язки людини і громадянина. Конституційно-правові гарантії прав і свобод. Юридична відповідальність: ознаки і функції. Юридична відповідальність неповнолітніх.

Тема 3. Правові основи професійно-технічної освіти

Законодавство України про освіту та його завдання.

Закон України «Про освіту». Право громадян на освіту. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.

Професійно-технічна освіта – невід’ємна складова частина освіти України.

Закон України « Про професійно – технічну освіту » від 10 лютого 1998 р. та його завдання. Мета професійно-технічної освіти. Права , обов’язки та відповідальність учнів, слухачів професійно-технічного закладу. Особливий соціальний захист учнів, слухачів професійно-технічних навчальних закладів. Документи про професійно-технічну освіту.

Тема 4. Цивільне право і відносини, що ним регулюють

Поняття цивільного права України. Цивільні правовідносини та їх регулювання. Суб’єкти та об’єкти цивільних правовідносин. Юридичні особи. .

Право власності. Захист права власності.

Цивільно-правові угоди. Поняття, види та форми угод.

Цивільно-правова відповідальність. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.

Спадкове право. Підстави спадкоємства. Спадкоємство за законом. Спадкоємство за заповітом.

Тема 5. Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність

Визначення та загальні положення адміністративного права. Поняття та організація державного управління. Роль адміністративного права у регулюванні відносин у сфері державного управління. Поняття адміністративного правопорушення і адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність неповнолітніх. Адміністративна відповідальність за господарські правопорушення.

Тема 6. Праця, закон і ми

Трудовий договір: поняття, умови укладання, форма, строк і види трудового договору. Робочий час і час відпочинку. Правове регулювання оплати праці.

Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

Тема 7. Злочин і покарання

Поняття кримінального права. Загальні положення кримінального права. Злочин та інші правопорушення.

Поняття та підстави кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність неповнолітніх. Обставини, що виключають суспільну

небезпеку і протиправність діянь. Необхідна оборона. Затримання злочинця. Крайня необхідність.

Співучасть у злочині. Поняття кримінального покарання. Доцільність, справедливість покарання як один із засобів боротьби із злочинністю.

Види покарань. Поняття індивідуалізації покарань стосовно особи відповідно до вчинку.

Звільнення від кримінальної відповідальності та від покарання .

Кримінальна відповідальність за господарські злочини.

Тема 8. Подружжя, батьки, діти – їхні права і обов'язки

Загальна характеристика сімейного права України. Поняття шлюбу і сім'ї.

Порядок і умови укладання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Припинення шлюбу.

Особисті та майнові правовідносини між батьками і дітьми. Права і обов'язки батьків і дітей.

Типова навчальна програма з предмета
„Правила дорожнього руху”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Загальні положення, терміни та визначення	1	
2.	Обов’язки та права пішоходів і пасажирів	1	
3.	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин	1	
4.	Регулювання дорожнього руху	1	
5.	Рух транспорту й безпека пішоходів і пасажирів	1	
6.	Особливі умови руху	1	
7.	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних пригод	1	
8.	Відповідальність за порушення правил дорожнього руху	1	
	Всього годин:	***8***	

Тема 1. Загальні положення, терміни та визначення

Загальні положення, терміни та визначення Закону України “Про дорожній рух”. Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створювати безпечні умови для усіх його учасників.

Закон України “Про дорожній рух” про порядок навчання різних груп населення Правил дорожнього руху.

Аналіз дорожньо-транспортних пригод у населеному пункті, області та причини їх виникнення.

Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху.

Терміни та визначення, що містять Правила дорожнього руху.

Тема 2. Обов’язки та права пішоходів і пасажирів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах.

Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, осіб, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, керують велосипедом, мопедом та мотоциклом, тягнуть санки, візок тощо.

Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Груповий рух людей дорогою. Пішохідний перехід. Порядок переходу проїжджої частини дороги.

Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим проблисковим маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди.

Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту.

Правила посадки і висадки.

Правила і обов'язки пасажирів при користуванні транспортними засобами.

Дії пасажирів при дорожньо-транспортній пригоді.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до велосипедистів і водіїв мопедів, гужового транспорту і погоничів тварин. Технологічний стан і обладнання транспортних засобів.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині дороги.

Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух зазначених транспортних засобів і прогін тварин забороняється.

Небезпечні наслідки порушення вимог руху велосипедами, мопедами, гужовим транспортом і прогоном тварин.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація розмітки.

Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках трас.

Типи світлофорів. Значення сигналів світлофора. Світлофори, що регулюють рух пішоходів.

Значення сигналів регулювальника. Руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника.

Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5. Рух транспорту й безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту і безпека пішоходів. Рух у декілька рядів.

Взаємна увага – умова безпеки руху.

Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі світлових сигналів або сигналів рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Швидкість руху, дистанція та інтервал.

Поняття про шлях гальмування. Фактори, що впливають на величину шляху гальмування.

Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6. Особливі умови руху

Перевезення пасажирів при буксируванні транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, за яких дозволяється навчальна їзда.

Початкове навчання керування транспортними засобами. Навчальна їзда на дорогах.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів при русі в житловій зоні.

Автомагістралі і автобани, їх основні ознаки.

Рух по автомагістралях і автобанах.

Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Тема 7. Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних пригод

Визначення і термінове припинення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу. Надання першої медичної допомоги. Правила і способи перенесення потерпілого. Правила і способи транспортування потерпілого на різних видах транспорту.

Тема 8. Відповідальність за порушення Правил дорожнього руху

Соціально-економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР. Поняття і види адміністративних порушень. Кримінальна відповідальність. Відповідальність за нанесення матеріальної та природоекологічної шкоди.

ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА
Типова навчальна програма з предмета
“Охорона праці”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	3	
2.	Основи безпеки праці в галузі	6	
3.	Основи пожежної безпеки	2	
4.	Основи електробезпеки	3	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії	3	
6.	Надання першої медичної допомоги при нещасних випадках	3	
	Всього годин:	***20***	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Значення предмета „Охорона праці”. Мета і завдання курсу.

Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні завдання стандартів безпеки праці, зниження й усунення небезпеки. Галузеві стандарти.

Правила внутрішнього трудового розпорядку. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві.

Органи державного нагляду за охороною праці та їх робота. Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Основні причини травматизму та захворювання на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювань. Соціальне страхування.

Тема 2. Основи безпеки праці в галузі

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.

Світлова та звукова сигналізації.

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Тема 3. Основи пожежної безпеки

Причини виникнення пожеж. Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Пожежна техніка для захисту об'єктів. План евакуації при пожежі. Пожежна безпека під час виробничої практики в майстернях і на виробництві.

Тема 4. Основи електробезпеки

Особливості ураження електричним струмом. Електричні травми, їх види. Класифікація виробничих приміщень з електробезпеки. Допуск до роботи з електрикою.

Тема 5. Основи гігієни праці та виробничої санітарії

Поняття про гігієну праці та виробничу санітарію. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.

Дії шкідливих речовин. Граничні норми піднімання і переміщення вантажів. Вимоги до опалення, вентиляції, освітлення.

Основні гігієнічні особливості праці за професією вітражник.

Тема 6. Надання першої медичної допомоги при нещасних випадках

Послідовність, принципи і засоби надання першої медичної допомоги. Дії у важких випадках.

Оживлення. Способи штучного дихання. Непрямий масаж серця. Транспортування потерпілого.

Типова навчальна програма з предмета
”Матеріалознавство „

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступне заняття	2	
2.	Види скла та їхні особливості	12	
3.	Види металів, які застосовуються у вітражних роботах	10	2
4.	Дерево, пластмаса, пінопласт і інші матеріали, які використовуються у вітражних роботах	7	2
5.	Клеї	8	2
	Всього годин:	***39***	***6***

Тема 1. Вступне заняття

Різновидність використовуваного матеріалу у вітражних роботах. Ознайомлення з програмою предмета „ Матеріалознавство”.

Необхідність знання матеріалознавства вітражистам.

Тема 2. Види скла та їх особливості

Матеріали для приготування скла, основні і допоміжні. Підготовка матеріалів для приготування шихти. Значення піску у виробництві скла; види піску. Вимоги до піску для виготовлення якісного скла. Борна кислота, сода безводна, натрій водний і безводний. Крейда та її значення у приготування суміші.

Технологія приготування шихти. Властивості скла; фізичні , хімічні і термічні властивості. Оптичні властивості. Технічне, листове, гладке, захисне, кольорове та інші види скла.

Види скла для вітражних робіт. Вітражне скло гладкої фактури, рельєфне та ін. Способи виготовлення скла для вітражів.

Тема 3. Види металів, які застосовуються у вітражних роботах

Види металів: мідь, алюміній, латунь, свинець, бронза, олово та інші; їх технологічні властивості, використання. Холодна обробка металів. Відливання в розплавленому стані. Застосування у вітражних роботах металів стійких до атмосферних явищ.

Лабораторно-практичні роботи

Підбір основних видів металів, що застосовуються у вітражних роботах.

Визначення виду металу.

Тема 4. Дерево, пластмаса, пінопласт та інші матеріали, які застосовуються у вітражних роботах

Допоміжні матеріали, які застосовуються у вітражних роботах, їх технічні і технологічні властивості. М’які і тверді породи деревини, їх якість. Види пластмас, які застосовуються у вітражних роботах, їх властивості,

технологічні та технічні дані. Необхідні властивості для відлиття. Пластмаси кольорові та безбарвні. Їх приготування. Види пінопластів, властивості, технічні та технологічні дані. Правила приготування.

Інші матеріали, що застосовуються у вітражних роботах, їх властивості, технічні та технологічні дані.

Лабораторно-практичні роботи

Випробування будівельних пластмас, дерева, визначення теплостійкості, твердості, надійності конструкції для вітражу.

Тема 5. Клеї

Види клеїв, які застосовуються у вітражних роботах, їх значення та застосування.

Властивості, правила приготування різних видів клеїв: тваринного, желатинного, епоксиду, БФ різних марок, декстрину, гумарабіку, казеїну та інших видів клеїв. Визначення якості кожного. Розчинники, їх властивості, догляд за ними, зберігання. Міцність, стійкість до атмосферних явищ.

Лабораторно-практичні роботи

Визначення виду клею для клеєного вітражу.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи перспективи „

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступ. Перспектива як наука	2	
2.	Види перспективи, їх визначення	2	
3.	Елементи перспективного зображення	13	5
4.	Графічна побудова перспективного зображення	11	5
5.	Поняття про перспективний масштаб	23	10
	Всього годин:	***51***	***20***

Тема 1. Вступ. Перспектива як наука

Перспектива як наука. Мета і завдання курсу.

Тема 2. Види перспективи, їх визначення

Метод центрального проектування, що лежить в основі побудови перспективного зображення.

Види перспективи. Перспектива лінійна і повітряна. Елементи перспективного зображення.

Тема 3. Елементи перспективного зображення

Позначення в перспективі. Схематична будова ока, конус зору, поле зору. Види проектування. Побудова точок сходу. Оптимальне положення лінії горизонту. Вибір зорової відстані. Вправи на побудову.

Лабораторно-практичні роботи

Побудова фокусів, зображення інтер'єру з високою та низькою лінією горизонту.

Тема 4. Графічна побудова перспективного зображення

Побудова перспективи точок. Побудова прямих загального виду, перпендикулярних до картинної площини, паралельних до картинної площини, розташованих під кутом до картинної площини. Перспектива кутів. Перспектива площин перпендикулярних до картинної площини, паралельних до картинної площини, площини загального положення. Вправи на побудову точок і прямих в перспективі, зображення їх дійсного розташування (виконання графічних завдань).

Лабораторно-практичні роботи

Перспектива кутів.

Перспектива площин перпендикулярних до картинної площини, паралельних до картинної площини, площини загального положення.

Побудова точок і прямих в перспективі, зображення їх дійсного розташування (виконання графічних завдань).

Тема 5. Поняття про перспективний масштаб

Поняття про перспективний масштаб. Лінійний масштаб. Зображення квадрату в перспективі в горизонтальній площині. Зображення квадрату в перспективі в вертикальній площині. Побудова перспективи многокутників. Зображення кола в перспективі. Загальні положення. Перспектива багатогранників. Перспектива тіл обертання.

Елементи теорії тіней при сонячному і штучному освітленні.

Побудова перспективи інтер'єру. Центральна і осьова перспективи.

Перспектива екстер’єру. Послідовність виконання ескізів і рисунку інтер’єру. Виконання курсової графічної роботи.

Лабораторно-практичні роботи

Виконання курсової графічної роботи.

Типова навчальна програма з предмета
„Спецтехнологія „

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступне заняття	2	
2.	Основи гігієни праці, виробничої санітарії	6	
3.	Технологія виготовлення скла, яке застосовується при виготовленні вітражів	20	
4.	Основні інструменти, пристосування і верстати для виконання вітражних робіт	8	
5.	Холодна обробка скла	17	5
6.	Імітація вітражних робіт кольоровими лаками і фарбами	10	2
	Всього годин:	***63***	***7***

Тема 1. Вступне заняття

Історія професії. Загальні відомості про навчальний заклад, традиції учбового закладу.

Вимоги до теоретичних знань кваліфікованих спеціалістів. Значення підвищення професійної майстерності і культурного рівня робітника.

Тема 2. Основи гігієни праці. Виробничої санітарії

Організація виробництва і уникнення шкідливого впливу різноманітних агресивних речовин, які використовуються при виготовленні вітражів.

Загальні правила користування обладнанням та інструментами під час роботи над вітражем.

Фізіолого-гігієнічні основи трудового процесу. Гігієна розумової і фізичної праці. Поняття про втому. Значення раціонального режиму праці і відпочинку. Активний і пасивний відпочинок. Перерви в роботі, їх призначення і правильна організація.

Професійний шкідливий вплив на стан здоров’я працюючого. Поняття про професійні захворювання. Засоби їх попередження і усунення.

Санітарні вимоги до приміщень вітражної майстерні.

Тема 3. Технологія виготовлення скла, яке застосовується при виготовленні вітражів

Загальні відомості про скло. Фізичні властивості скла: технологічні, механічні, термічні, оптичні, електричні, хімічна стійкість.

Сировинні матеріали. Шихта, її виготовлення. Технологічний процес скловаріння. Формування листового скла. Отримання кольорового скла, рифленого та кришталевого скла.

Тема 4. Основні інструменти, пристосування і верстати для виконання вітражних робіт

Основні ручні інструменти, їх призначення і використання. Зберігання інструментів і матеріалів. Місце для проведення зварювальних робіт.

Основні механічні інструменти і пристосування для вітражних робіт, їх призначення, конструкція, правила користування.

Правильне і безпечне користування електроприладами, заземлення електрообладнання. Обладнання електропічок. Правила догляду і збереження електрообладнання.

Обладнання і вимоги до приміщень вітражної майстерні.

Тема 5. Холодна обробка скла

Абразивні матеріали й інструменти, полірувальні матеріали й інструменти.

Виконання шліфувальних і полірувальних робіт. Висвердлення отворів на склі. Різання плоского скла, кускового скла пилами.

Огранка скла, різьба по склу, гравірування. Піскоструменева обробка, оздоблення скла "мороз".

Лабораторно-практичні роботи

Шліфування скла.

Оздоблення скла “ мороз”.

Тема 6. Імітація вітражу кольоровими лаками і фарбами

Значення імітації в оздоблювальних роботах, способи їх виконання. Підбір матеріалів і технології для використання в імітаційних роботах.

Закладення імітованих елементів у вітраж-пакет.

Використання імітації вітражів при оформленні інтер’єрів різного призначення.

Визначення якості виконаної роботи і усунення дефектів.

Лабораторно-практичні роботи

Виконання імітації вітражу за заданим ескізом.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи композиції і кольорознавства”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступ	2	
2.	Основні види композиції та її категорії	25	20
3.	Композиційний центр	3	3
	Всього годин:	***30***	***23***

Тема 1. Вступ.

Композиція як складова частина художнього твору

Тема 2. Основні види композиції та її категорії

Фронтальна або площинна композиція. Об'ємна і глибинно-просторова композиція.

Крапка, лінія і пляма як засоби виразу елементів композиції. Система осей. Горизонтальний, вертикальний і діагональний напрями у композиції.

Ритм - як основна категорія композиції. Рівновага. Симетрія. Види симетрії. Асиметрія в композиції. Контрасти в композиції. Нюанс. Домінанта, або акцент в композиції. Статичні композиції. Динамічні композиції. Пропорції в композиції, "золотий переріз".

Лабораторно-практичні роботи

Виконання графічних завдань.

Тема 3. Композиційний центр

Лабораторно-практичні роботи

Загальне поняття про композиційний центр на основі аналізу характерних робіт майстрів мистецтва.

Способи виділення композиційного центру в площинних і просторових композиціях. Схеми з простих геометричних форм. Композиційний центр і підпорядкування другорядних елементів. Виконання графічних завдань.

Типова навчальна програма з предмета
„ Рисунок”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно -практичні роботи*
1.	Вступне заняття	2	
2.	Основи та принципи опанування рисунка з натури. Лінія, штрих	4	4
3.	Лінійний рисунок прозорих і каркасних моделей	10	8
4.	Рисування драперії	6	6
5.	Натюрморт з геометричних предметів	20	20
6.	Рисунок натюрморту з предметів побуту в обмеженому просторі	12	12
	Всього годин:	**54**	**50**

Тема 1. Вступне заняття

Загальні відомості про рисунок. Організація робочого місця. Матеріали, які застосовуються для рисунку. Лінія горизонту.

Тема 2. Основні принципи опанування рисунка з натури

Лабораторно-практичні роботи

Вивчення форми геометричних предметів.
Композиційне розміщення на форматі.
Засоби передавання об’єму і форми предметів на площині.
Лінія та тон - засоби творення форми.

Тема 3. Лінійний рисунок прозорих і каркасних моделей

Побудова геометричних тіл (куб, піраміда, призма, куля).

Лабораторно-практичні роботи

Композиційне вирішення.
Основи перспективи.
Пропорційне відношення.

Тема 4. Рисування драперії

Лабораторно-практичні роботи

Тканина простої фактури (бажано однотонна).
Світлотональні відношення, бліки та рефлекси, передача форми складок.

Тема 5. Натюрморт з геометричних предметів

Лабораторно-практичні роботи

Простий натюрморт з геометричних фігур і з драперією.
Композиційне розміщення і конструктивна побудова предметів.
Пропорції і форма предметів, тональне відношення тканини і предметів.
Штрих, яким утворюється форма.

Тема 6. Рисунок натюрморту з предметів побуту в обмеженому просторі

Лабораторно-практичні роботи

Композиційне вирішення. Натюрморт з 2-3 предметів побуту.

Пропорційне відношення, передача фактури драперії.

Типова навчальна програма з предмета
„ Живопис”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступне заняття	2	
2.	Матеріали та інструменти для виконання живопису. Елементарні вправи	6	6
3.	Малювання кольорової драперії акварельними фарбами	6	6
4.	Простий натюрморт з побутових предметів (техніка гризайль)	12	12
5.	Натюрморт середньої складності (техніка аля-прима)	6	6
6.	Натюрморт підвищеної складності з предметів побуту	16	16
	Всього годин:	***48***	***46***

Тема 1. Вступне заняття

Загальні відомості про живопис. Природа світла і кольору. Основні властивості кольору.

Тема 2. Матеріали та інструменти для виконання живопису. Елементарні вправи

Лабораторно-практичні роботи

Акварель, темпера, олія, акрил.

Пензлі, палітра, розчинники та допоміжні матеріали.

Тема 3. Малювання кольорової драперії акварельними фарбами

Лабораторно-практичні роботи

Драперія визначеного кольору, об’ємно-тональна передача форми, відпрацювання вправ моделювання форми. Рефлекси.

Тема 4. Простий натюрморт з побутових предметів (техніка гризаль)

Лабораторно-практичні роботи

Композиційне вирішення, визначення основного і другорядного. Об’ємно-пластична і тональна передача форми. Вироблення практичних навиків роботи акварельними фарбами.

Тема 5. Натюрморт середньої складності (техніка аля-прима)

Лабораторно-практичні роботи

Натюрморт з предметів побуту з чітко вираженими просторовим планами. Пошук структурно-пластичного вирішення, визначення основного і другорядного. Подальше вдосконалення техніки акварельного живопису.

Тема 6. Натюрморт підвищеної складності з предметів побуту

Лабораторно-практичні роботи

Композиційне вирішення натюрморту, головного і другорядного. Аналіз пластично-кольорового вирішення, плановості, матеріальних якостей предметів. Вдосконалення зображувальної культури, вміння підпорядкувати зображувальні засоби поставленій меті.

Типова навчальна програма з предмета
“Електротехніка”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Електричні та магнітні кола	5	1
2.	Електротехнічні та електронні пристрої	2	1
3.	Виробництво, розподіл і споживання електроенергії	3	
	Всього годин:	***10***	***2***

Тема 1. Електричні та магнітні кола.

Електричні кола постійного струму. Елементи електричних кіл. Основні закони електричних кіл постійного струму. Трифазна система змінного струму.

Лабораторно-практичні роботи

Визначення видів з’єднань провідників і джерел струму. Основні методи розрахунку кіл постійного струму.

Тема 2. Електротехнічні та електронні пристрої

Електричні та радіотехнічні вимірювання. Електричні машини змінного і постійного струму.

Лабораторно-практичні роботи

Вимірювання опорів ізоляції провідників.

Тема 3. Виробництво, розподіл і споживання електроенергії

Електричні мережі. Визначення та основні положення електроприводів. Основні відомості про електробезпеку.

Типова навчальна програма виробничого навчання

Професія: **7135 Вітражник**

Кваліфікація: **вітражник 2-го розряду**

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*
I. Виробниче навчання		
1.	Вступне заняття. Охорона праці в навчальних майстернях	6
2.	Екскурсія на підприємство	6
3.	Виконання вправ з вирізування скла за шаблонами	48
4.	Імітація вітражу з використанням кольорових лаків і фарб	54
5.	Прийоми холодної обробки скла: гранення, полірування, гравірування, матування	66
10.	Перевірні роботи	12
	Всього годин:	***192***

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вступне заняття. Охорона праці в навчальних майстернях

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Форми організації праці та правилами внутрішнього розпорядку в навчальних майстернях. Правила і норми безпеки праці в навчальних майстернях. Вимоги до обладнання та інструментів.

Пожежна безпека. Правила поведінки учнів під час пожежі.

Основні правила і норми електробезпеки. Правила користування електронагрівальними приладами та електроінструментами.

Надання першої допомоги.

Тема 2. Екскурсія на підприємство

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Продукція, яку випускає підприємство.

Ознайомлення зі структурою і основним обладнанням підприємства. Роль базових підприємств, робочих колективів в формуванні свідомого українця.

Узагальнення результатів екскурсії.

Тема 3. Виконання вправ з вирізування скла за шаблонами

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Прийоми різання скла. Шаблони.

Вправи

Виконання шаблонів. Виконання вправ з нарізування скла.

Навчально-виробничі роботи

Відпрацювання навиків, їх закріплення. Попередження і усунення дефектів.

Тема 4. Імітація вітражу з використанням кольорових лаків і фарб

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці. Використання клейкої плівки та інших матеріалів.

Вправи

Виконання ескізу імітації вітражу. Виконання робочого картону.

Навчально-виробничі роботи

Робота в матеріалі.

Тема 5. Прийоми холодної обробки скла, гранення, полірування, гравірування, матування

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Види різьби. Гравірування скла.

Вправи

Виконання вправ з матування скла піскоструменевим апаратом. Розмітка і нанесення рисунку.

Навчально-виробничі роботи

Нанесення різьби на скловиріб і її полірування.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 2-го розряду**

Критерії оцінювання необхідних знань і розумінь

Знає, розуміє

- Призначення, конструкцію і характеристики пристроїв ПК. Операційні системи та сервісні програми. Класифікація комп'ютерів.
- Значення економічної теорії у пізнанні соціально-економічних процесів.
- Поняття та ознаки правосвідомості і правової культури
- Конституційні основи України.
- Загальні положення, терміни та визначення правил дорожнього руху
- Основні завдання безпеки праці, зниження й усунення небезпеки на виробництві.
- Основні принципи конструктивної побудови в рисунку та моделювання об'єму на площині .
- Основні живописні техніки.
- Види скла та їх особливості, характеристики металів, деревини, пластмас та клеючих речовин.
- Методи проектування та основні елементи перспективного зображення.
- Технологію виготовлення і види художнього скла.
- Технологію холодної обробки скла.
- Технологію виконання імітації вітража різними матеріалами.
- Основні види і категорії композиції.
- Структуру, характеристики та принципи роботи комп'ютерно-інформаційної технології.
- Структуру і механізми регулювання ринкової економіки.
- Необхідність і важливість дотримання заходів безпеки життєдіяльності людини.
- Способи передачі форми на площині.
- Принципи роботи різними фарбами.
- Хімічну сутність різноманітних матеріалів.
- Принципи графічної побудови різних видів перспективного зображення.
- Принципи створення композиційних рішень згідно категорій композиції.
- Особливості декорування скла різними техніками холодної обробки і імітації вітражних робіт.

Вміє:

- виготовляти шаблони для нарізання скла та трафарети для піскоструменевої обробки;
- декорувати скло шляхом піскоструменевої обробки та інших технік холодної обробки скла;
- опоряджувати виконані роботи.

Пробна кваліфікаційна робота

- виконання рельєфної композиції з елементів нарізаного безколірного листового скла.

Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135.DI.26.10. - 2014
(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 3-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2014

Освітньо-кваліфікаційна характеристика
випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 7135 Вітражник

2. Кваліфікація: вітражник 3-го розряду

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

сорти і види вітражного скла;

співвідношення кольорів;

спеціальні інструменти;

техніку різання вітражного скла різної товщини4

температуру плавлення металу, який використовується при пайці4

правила користування електропаяльником4

способи приготування знежиреної воскової мастики для тимчасового закріплення скла;

якості різних клейових сумішей.

Повинен уміти:

нарізувати скло для основи вітражу за заданим розміром;

вирізувати вітражне скло-кольорове, візерункове 3-4 мм товщини, простої конфігурації;

розколювати велике кускове скло до потрібного розміру спеціальними інструментами;

сортувати кольорове плоске і кускове скло за різними тонами і кольорами;

підбирати вітражне скло за кольорами картону;

вирізати вітражне скло конфігурації середньої складності (плавних, криволінійних форм контуру);

закріплювати скло на робочий картон;

переводити з робочого креслення на кальку контури деталей рисунку;

вирізати шаблони деталей рисунку;

готувати клеєві синтетичні суміші;

виконувати вітражні імітації різними матеріалами;

підбирати вітражне скло за кольорами рисунку.

4.Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 2-го розряду; стаж роботи за професією не менше 1 року.

5.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 3-го розряду; без вимог до стажу роботи.

6.Сфера професійного використання випускника

Реставраційні роботи та будівництво.

7. *Специфічні вимоги*

7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план
підготовки кваліфікованих робітників.
Професія: **7135 вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 3-го розряду**
Загальний фонд навчального часу - **835 годин**

№ з/п	*Навчальні предмети*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно -практичні роботи***
1.	**Загальнопрофесійна підготовка**	**41**	
1.1	Інформаційні технології	8	
1.2	Основи галузевої економіки і підприємництва	8	
1.3.	Основи правових знань	10	
1.4	Резерв часу	15	
2.	**Професійно-теоретична підготовка**	**406**	**275**
2.1	Охорона праці	8	
2.2	Спецтехнологія	68	15
2.3	Матеріалознавство	18	4
2.4	Пластична анатомія	49	40
2.5	Основи композиції і кольорознавства	44	32
2.6	Шрифти	40	30
2.7	Рисунок	64	62
2.8	Живопис	67	54
2.9	Ліплення	40	38
2.10	Електротехніка	8	
3.	**Професійно-практична підготовка**	**354**	
3.1	Виробниче навчання	186	
3.2	Виробнича практика	168	
4.	**Консультації**	**20**	
5.	**Державна кваліфікаційна атестація (або поетапна кваліфікаційна атестація при продовженні навчання)**	**14**	
6.	**Загальний обсяг навчального часу (без п.4.)**	**815**	**275**

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватись при наявності обладнаного робочого місця;

предмет «Інформаційні технології» вивчаються за згодою підприємств-замовників кадрів.

ЗАГАЛЬНО ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
Типова навчальна програма з предмета
„Інформаційні технології”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступне заняття. Комп’ютерна графіка	1	
2.	Графічний редактор Paint	2	
3.	Операції з графічними об’єктами	2	
4.	Поняття графічних пакетів. AutoCAD.	2	
5.	Принципи роботи Adobe PhotoShop, Corel DRAW	3	
	Всього годин:	**8**	

Тема 1. Вступне заняття. Комп’ютерна графіка

Поняття про комп’ютерну графіку. Типи графічних файлів. Растрові та векторні зображення. Графічна інформація. Формати графічних файлів. Векторні зображення.

Тема 2. Графічний редактор Paint

Середовище графічного редактора, відкриття файла, створення зображень. Зміна масштабу і розміру малюнка. Друкування зображення.

Тема 3. Операції з графічними об’єктами

Малювання графічних об’єктів. Заливання кольором. Відбиток і поворот об’єкта. Перетворення графічних об’єктів. Обмін зображень з іншими документами через буфер обміну.

Тема 4. Поняття графічних пакетів AutoCAD

Структура інформаційних систем AutoCAD. Створення об’єктів. Керування відображенням на екрані. Редагування рисунка. Використання блоків рисунків. Виведення на друк.

Тема 5. Принципи роботи Adobe PhotoShop, Corel DRAW

Графічні пакети Adobe PhotoShop, Corel DRAW. Принципи роботи пакетів. Сканування та редагування графічних зображень. Створення вітражного проекту. Виведення на друк.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи галузевої економіки та підприємництва”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Підприємство як форма діяльності в умовах ринкової економіки	1	
2.	Менеджмент у підприємницькій діяльності	1	
3.	Маркетинг у підприємницькій діяльності	1	
4.	Макроекономіка. Відтворення суспільного продукту. Суть і види відтворення ВНП та його структура. Фактори зростання ВНП	1	
5.	Трудові ресурси	1	
6.	Податкова система та податкова політика держави	1	
7.	Кредитна та банківська системи	1	
8.	Основи підприємницької діяльності в галузі	1	
	Всього годин:	**8**	

Тема 1. Підприємство як форма діяльності в умовах ринкової економіки

Сутність підприємництва, умови існування. Види підприємницької діяльності. Державне підприємство. Організаційно-правові форми підприємництва в Україні. Структура виробничих витрат. Альтернативні витрати та економічний прибуток. Підприємницький дохід, його зміст і структура. Внутрішні та зовнішні чинники підприємницького доходу. Його розподіл. Виручка від реалізації (валовий дохід), витрати, балансовий та чистий прибуток.

Тема 2. Менеджмент у підприємницькій діяльності

Основи менеджменту. Зміст управлінської діяльності. Функції управління. Формування організаційної структури підприємства.

Бізнес-план та основні вимоги до його складання.

Культура управління та підготовка менеджерів. Психологічні характеристики менеджера. Міжнародний менеджмент.

Тема 3. Маркетинг у підприємницькій діяльності

Сутність, принципи та функції маркетингу та його види. Міжнародний маркетинг. Принципи маркетингу та менеджменту, механізми соціального регулювання ринкової економіки. Реклама та її роль в умовах ринкової економіки. Види, мова та стиль реклами. Реклама і збут товару.

Тема 4. Макроекономіка. Відтворення суспільного продукту. Суть і види відтворення ВНП та його структура. Фактори зростання ВНП

Національний дохід та його розподіл, перерозподіл, обмін та споживання.

Національне багатство і його розподіл, перерозподіл, обмін та споживання.

Тема 5. Трудові ресурси

Національне багатство і його склад. Праця і природа – джерело національного багатства.

Відтворення робочої сили. Трудові ресурси. Безробіття. Трудові ресурси та становлення ринку праці. Зайнятість, новий підхід і форми регулювання.

Безробіття та його економічнц і соціальні наслідки. Допомога під час безробіття.

Тема 6. Податкова система та податкова політика держави

Податкова система та її регулюючі функції. Класифікація податків. Механізм оподаткування. Прямі і непрямі податки у системі державного регулювання. Закон України “Про оподаткування прибутків підприємств і організацій”.

Тема 7. Кредитна та банківська системи

Кредитна система та її роль у суспільному виробництві.

Банки, їх сутність, види і функції. Реформа банківської системи.

Державний бюджет. Дефіцит бюджету та його фінансування. Державний борг країни.

Тема 8. Основи підприємницької діяльності в галузі

Процес створення підприємства в галузі. Вибір сфери підприємницької діяльності. Способи входження в бізнес. Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності, призначення і структура. Джерела залучення коштів. Складання установчих документів. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Основи оподаткування підприємниької діяльності. Нагляд і контроль за веденням підприємницької діяльності – основні види контролюючих органів

Типова навчальна програма з предмета
«Основи правових знань»

№ з/п	**Тема**	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно-практичні роботи***
1.	Основи теорії і права	1	
2.	Основи правосвідомості , правової культури та правового виховання. Основи правової поведінки та юридична відповідальність	1	
3.	Основи трудового права України	1	
4.	Основи екологічного права України	1	
5.	Основи цивільного права України	2	
6.	Основи господарського права України	2	
7.	Основи фінансового права України	1	
8.	Основи кримінального права	1	
	Всього годин:	**10**	

Тема 1. Основи теорії і права

Система соціальних норм і місце та роль права в цій системі. Поняття права та його ознаки. Функції та принципи права. Поняття системи права як внутрішньої його організації.

Загальна характеристика основних галузей права України. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.

Тема 2. Основи правосвідомості, правової культури та правового виховання. Основи правової поведінки та юридична відповідальність

Поняття та види правосвідомості та правової культури. Правове виховання як засіб підвищення рівня правосвідомості та правової культури.

Форми правового виховання. Самовиховання як важлива форма правового виховання.

Правове мислення та його значення для правової поведінки. Поняття правової поведінки. Правомірна поведінка. Правопорушення: поняття, причини і види. Склад правопорушення та його ознаки.

Підстави для притягнення до юридичної відповідальності та для звільнення від неї.

Тема 3. Основи трудового права України

Основні принципи трудового права.

Трудові правовідносини. Правова організація працевлаштування. Трудова дисципліна. Правове забезпечення охорони праці.

Професійне навчання і підвищення кваліфікації працівників. Продуктивність праці та кваліфікації працівників: правовий аспект.

Соціальне забезпечення: поняття та види пенсій та допомог.

Тема 4. Основи екологічного права України

Екологічне право України: поняття, предмет, система. Законодавство про охорону навколишнього природного середовища: загальна характеристика. Екологічні права та обов'язки громадян. Права та обов'язки природокористувачів. Складові природно-заповідного фонду.

Правові засоби охорони атмосферного повітря. Правова охорона водних ресурсів та надр.

Тема 5. Основи цивільного права України

Цивільне право України: поняття і система. Поняття та структура цивільного законодавства. Поняття цивільних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. Правочини. Право власності та інші речові права. Право творчої діяльності та інтелектуальної власності. Зобов'язальне право. Загальні положення про зобов'язання. Загальні положення про договір. Договір купівлі-продажу. Найм. Поставка. Прокат. Позичка. Підряд. Послуги зберігання, перевезення. Комерційна концесія. Недоговірні зобов'язання.

Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживача. Закон України «Про захист прав споживача» від 21 травня 1991 р.

Тема 6. Основи господарського права України

Господарське право України: поняття і предмет правового регулювання.

Підприємство як організаційна форма господарювання. Закон України «Про підприємства України» від 27 травня 1991 р. Державні та комунальні унітарні підприємства. Господарські товариства. Підприємства колективної власності. Приватні підприємства

Громадянин як суб'єкт господарювання. Майнова основа господарювання. Господарські зобов'язання. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

Галузі та види господарської діяльності.

Підприємства харчової промисловості, їх види.

Тема 7. Основи фінансового права України

Фінансове право України: поняття і предмет регулювання.

Система та джерела фінансового права. Бюджет та бюджетна система. Система оподаткування та її значення. Поняття, функції та види податків. Платники податків. Особливості оподаткування юридичних та фізичних осіб. Відповідальність за порушення законодавства про податки. Закон України «Про Державну податкову службу» від 4 грудня 1990 р. з подальшими змінами та доповненнями.

Тема 8. Основи кримінального права

Основні поняття і система кримінального права України. Функції та принципи кримінального права.

Кримінальна відповідальність та її підстави. Поняття кримінальної відповідальності. Поняття злочину та його ознаки. Поняття складу злочину. Ознаки складу злочину. Поняття кваліфікації злочинів. Кримінальне покарання. Поняття та ознаки системи кримінальних покарань.

Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.

ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА

Типова навчальна програма з предмета

„Охорона праці”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	1	
2.	Основи безпеки праці в галузі	3	
3.	Основи пожежної безпеки	1	
4.	Основи електробезпеки	1	
5.	Основи гігієни праці та виробничої санітарії	1	
6.	Надання першої медичної допомоги при нещасних випадках	1	
	Всього разом:	***8***	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Значення предмета "охорона праці". Мета і завдання курсу.

Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні завдання стандартів безпеки праці, зниження і усунення небезпеки. Галузеві стандарти.

правила внутрішнього трудового розпорядку. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві.

Органи державного нагляду за охороною праці та їх робота. Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Основні причини травматизму та захворювання на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювань. Соціальне страхування.

Тема 2. Основи безпеки праці в галузі

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.

Світлова та звукова сигналізації.

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Тема 3. Основи пожежної безпеки

Причини виникнення пожеж. Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Пожежна техніка для захисту об'єктів. План евакуації при пожежі. Пожежна безпека під час виробничої практики в майстернях і на виробництві.

Тема 4. Основи електробезпеки

Особливості ураження електричним струмом. Електричні травми, їх види. Класифікація виробничих приміщень з електробезпеки. Допуск до роботи з електрикою.

Тема 5. Основи гігієни праці та виробничої санітарії

Поняття про гігієну праці та виробничу санітарію. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.

Дії шкідливих речовин. Граничні норми піднімання і переміщення вантажів. Вимоги до опалення, вентиляції, освітлення.

Основні гігієнічні особливості праці за професією вітражист.

Тема 6. Надання першої медичної допомоги при нещасних випадках

Послідовність, принципи і засоби надання першої медичної допомоги. Дії у важких випадках.

Оживлення. Способи штучного дихання. Непрямий масаж серця. Транспортування потерпілого.

Типова навчальна програма з предмета
„Спецтехнологія „

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно – практичні роботи***
1.	Живопис на склі	16	5
2.	Методи формування і декорування в гарячому стані	24	
3.	Збирання і монтування вітражу	28	10
	Всього годин:	***68***	***15***

Тема1. Живопис на склі

Матеріали й інструменти для живопису. Виконання розпису. Декалькоманія, фотодрук. Відпал виробів з малюванням. Ірізація.

Відпалювання елементів вітражу з малюванням, температурний режим.

Лабораторно-практичні роботи

Виконання розпису скляної поверхні.

Тема 2. Методи формування і декорування в гарячому стані

Організація робочого процесу, місця для роботи, інструменти і обладнання. Механізоване формування. Декорування скла в гарячому стані. Скло катане вручну.

Тема 3. Збирання і монтування вітражу

Підготовчий етап до виконання вітражних робіт. Технологія виконання вітражу на свинцевій, латунній, алюмінієвій, дерев'яній основі. Бетонний вітраж, вітраж з гальванопластичною решіткою, клеєний вітраж. Вітраж на мідній фользі. Об'ємний вітраж.

Лабораторно-практичні роботи

Технологічна послідовність збирання вітражу на мідній фользі.

Типова навчальна програма з предмета
”Матеріалознавство „

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Порошкоподібні матеріали у вітражних роботах	2	
2.	Лаки у вітражних роботах	5	2
3.	Хімічні розчинники для травлення скла	3	
4.	Фарби і пігменти	5	2
5.	Допоміжні матеріали	3	
	Всього годин:	***18***	***4***

Тема 1. Порошкоподібні матеріали у вітражних роботах

Порошкоподібні матеріали, які використовуються у вітражних роботах.

Цемент, види, правила приготування, призначення марок цементу, їх якості.

Гіпс, його види , властивості, правила приготування, застосування.

Крейда, її види, застосування.

Вугілля, його види, властивості, призначення та застосування.

Правила зберігання порошкоподібних матеріалів.

Тема 2. Лаки у вітражних роботах

Різновидність лаків для вітражних робіт: спиртовий, натуральний, нітролак, асфальтно-бетонний та інші. Склад кожного. Лаки, їх властивості, застосування, правила догляду за ними та їх зберігання. Розчинники для лаків, засоби для прискорення висихання лаку; технічні дані кожного лаку. Особливості кольорових та безбарвних лаків. Визначення якості лаків.

Лабораторно-практичні роботи

Технологічна послідовність нанесення різних видів лаків на оправу.

Тема 3. Хімічні розчини для травлення скла

Хімічні матеріали для травлення скла; їх склад, призначення, правила приготування, хімічно-лабораторні дані, рецепти, склад і призначення кожного. Догляд за хімічними складами, зберігання їх. Допоміжні матеріали для роботи з хімічними розчинами.

Тема 4. Фарби та пігменти

Види фарб та пігментів за кольорами. Натуральні та штучні пігменти та фарби. Отримання фарб. Властивості фарб та пігментів, якість. Барвники для тривкого малювання інші фарбові покриття.

Пігменти, які застосовуються для приготування кольорового скла. Застосування готових фарб у вітражних роботах, водяні фарби. Олійні, нітролакові, емалеві та ін., готові фарби. Технологічні засоби кожного, місце

призначення. Розчинники та закріплювачі фарб, їх склад та способи приготування. Стійкість до атмосферних явищ.

Лабораторно-практичні роботи

Підбір складів пігментів та фарб для скляних поверхонь.

Тема 5. Допоміжні матеріали

Допоміжні матеріали у вітражних роботах: віск, парафін, скипидар, сикатив, прозорий тонкий папір, каніфоль, соляна кислота, цинк, азотна кислота, графіт та інші матеріали. Призначення кожного, застосування, догляд за ними та зберігання їх.

Типова навчальна програма з предмета
„Пластична анатомія”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Вступ. Значення пластичної анатомії для художника	2	
2.	Скелет торсу	8	
3.	Кістки нижньої кінцівки	7	
4.	Кістки черепа. Індивідуальні особливості, вікові зміни	7	
5.	М’язова система та її функції. Форма й функції м'язів	8	
6.	М'язи голови й обличчя	9	
7.	Пропорції тіла	8	
	Всього годин:	**49**	

Тема 1. Вступ. Значення пластичної анатомії для художника

Історичні відомості про пластичну анатомію. Осі та площини людського тіла. Основні терміни. Системи органів тіла. Будова суглобів. Скелет. Загальні відомості. Череп лицевий і мозковий. Будова черепа, основні пропорції.

Тема 2. Скелет торсу

Хребет. Кістки плечового поясу. Кістки передпліччя. Скелет кисті. З'єднання кісток плечового поясу і кінцівки під час руху.

Тема 3. Кістки нижньої кінцівки

Кістки тазового поясу. Кістки вільної нижньої кінцівки. Стегно. Кістки гомілки. Скелет нижньої кінцівки. З'єднання кісток тазу. Суглоби і рух нижньої кінцівки.

Тема 4. Кістки черепа. Індивідуальні особливості, вікові зміни

Кістки мозкового черепа. Кістки лицьового черепа. З'єднання і рух кісток черепа. Суглоб нижньої щелепи. З'єднання хребта і черепа і їх рух.

Тема 5. М’язова система та її функції. Форма і функції м'язів

М'язи тулуба. М'язи грудей. М'язи живота. М'язи спини. М'язи плечового пояса. М'язи плеча. М'язи передпліччя. М'язи руки. М'язи нижньої кінцівки. М'язи тазового пояса. М'язи стегна. М'язи гомілки. М'язи стопи. Виконання зарисовок.

Тема 6. М'язи голови й обличчя

М'язи шиї. М'язи черепної частини. Мімічні м'язи. Жувальні м'язи. Око. Рот. Ніс.. Вухо. Виконання зарисовок.

Тема 7. Пропорції тіла

Відмінності в будові жіночого і чоловічого тіла. Центр тяжіння. Стояння, сидіння.

Контрапост. Найпростіші схеми руху. Підведення підсумків за курс.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи композиції і кольорознавства”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Основи кольорознавства	20	12
2.	Орнаменти	24	20
	Всього годин:	***44***	***32***

Тема 1. Основи кольорознавства

Фізичні основи світла і кольору. Спектр. Основні кольори спектру і їх природа. Спектральне коло. Основні характеристики кольору. Хроматичні й ахроматичні кольори.

Лабораторно-практичні роботи

Змішування кольорів. Затемнення і освітлення кольору. Вплив освітлення на колір.

Гармонія кольору. Поєднання споріднених кольорів. Поєднання взаємодоповнюючих кольорів. Фактори, що впливають на гармонізацію ахроматичних та хроматичних кольорів у композиції.

Фізіологічна, психофізична дія кольору на людину. Колір в інтер'єрі.

Тема 2. Орнаменти

Основні види і типи орнаментів. Визначення композиційного місця орнаменту на формі. Основні джерела орнаментальних мотивів - природа та предмети довкілля (геометричні мотиви).

Творче переосмислення форм живої природи в орнаментальних композиціях.

Лабораторно-практичні роботи

Побудова орнаменту на стрічці, квадраті, колі, трикутнику.

Використання орнаментальних вставок і елементів для художнього оформлення. Стрічковий орнамент. Симетрія в стрічковому орнаменті.

Використання символічних елементів.

Національні риси орнаменту. Орнамент у вітражних роботах.

Типова навчальна програма з предмета
„Шрифти”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Вступ	2	
2.	Чотири основні види письма та класифікація шрифтів	4	
3.	Піктографічне та ідеографічне письмо	2	
4.	Єгипетське письмо	2	
5.	Грецьке письмо	2	
6.	Латиниця. Маюскульне та мінускульне письмо	3	
7.	Шрифти раннього середньовіччя. Каролінгський мінускул	2	
8.	Готичні шрифти	4	
9.	Шрифт епохи Відродження. Каліграфічне письмо	2	
10.	Слов'янські шрифти	6	
11.	Основні закономірності в побудові шрифтів	4	
12.	Мальовані шрифти	5	
13.	Єдність стилю та композиційні закономірності шрифтової вставки у вітражах	2	
	Всього годин:	**40**	

Тема 1. Вступ
Завдання і структура курсу.

Тема 2. Чотири основні види письма та класифікація шрифтів
Види письма: піктографічне, ідеографічне, складове, буквено -звукове. Мальовані, рукописні та друковані шрифти. Мінускульні та маюскульні шрифти. Інструменти для написання шрифтів. Порядок виконання побудови креслярськими інструментами. Особливості побудови. Заливка букв тушшю, гуашшю. Розташування букв в модульній сітці. Технічні прийоми написання. Виконання практичних вправ і побудов по написанню шрифтів.

Тема 3. Піктографічне та ідеографічне письмо
Піктограма. Підпорядкування малюнку для закріплення думки. Практичне виконання піктограм. Перехід піктографічного письма в ідеографічне.

Тема 4. Єгипетське письмо
Єгипетське письмо як приклад ідеографічного виду письма. Еволюційний розвиток письма. Практичне заняття. Виконання вправи з використанням єгипетського письма.

Тема 5. Грецьке письмо

Поява першого алфавіту. Східногрецьке та західногрецьке письмо, їх підвиди. Грецький капітальний шрифт. Практичне заняття.

Тема 6. Латиниця. Маюскульне та мінускульне письмо

Капітальний квадратний та капітальний рустичний шрифти. Характеристика шрифтів. Практичне освоєння написання шрифтів. Латинське унціальне письмо. Маюскульні та мінускульні шрифти. Півунціальне письмо.

Тема 7. Шрифти раннього Середньовіччя. Каролінгський мінускул

Графічна досконаліть каролінгського мінускула. Практичне освоєння штифта та його характерні особливості.

Тема 8. Готичні шрифти

Характеристика основних видів готичного письма. Текстура, швабах ер, ротунда, фрактура. Змішаний вид письма - бастрада.

Тема 9. Шрифт епохи Відродження. Каліграфічне письмо

Гуманістичний мінускул, перехідна антиква. Єгипетський (брусковий), італійський гротеск – характерні шрифти епохи Відродження. Класифікація шрифтів на основі типографських. Виконання каліграфічних шрифтів.

Тема 10. Слов'янські шрифти

Історія створення Кирилом і Мефодієм слов'янського алфавіту. Глаголиця і кирилиця. Півустав - різновидність каліграфічного варіанту кирилиці. Скоропис - слов’янське мінускульне письмо. Види в’язі як декоративного письма для оформлення книг.

Тема 11. Основні закономірності в побудові шрифтів

Полігрими- конструктивні схеми гарнітури шрифту. Основні пропорції за якими будуються всі букви шрифту.

Тема 12. Мальовані шрифти

Ознайомлення з різноманітними мальованими шрифтами.

Тема 13. Єдність стилю та композиційні закономірності шрифтової вставки у вітражах

Шрифт у вітражних роботах , стильові особливості при виконанні шрифтів у вітражах. Створення шрифтової композиції за заданою тематикою для вітражу.

Типова навчальна програма з предмета
„Рисунок”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Рисування архітектурних деталей	30	30
2.	Натюрморт середньої складності з фактурним елементом	11	11
3.	Натюрморт підвищеної складності (5-6 предметів)	11	11
4.	Начерки та замальовки	12	12
	Всього годин:	***64***	***64***

Тема 1. Рисування архітектурних деталей
Лабораторно-практичні роботи

Композиційне розміщення і конструктивна побудова на заданому форматі. Використання розетки геометричного або рослинного орнаменту, а також форми, наближеної до геометричних предметів.

Тема 2. Натюрморт середньої складності з фактурним елементом
Лабораторно-практичні роботи

Завдання полягає у пропорційних і світлотональних відношеннях між предметами, які знаходяться на постановці, їх плановість у просторі, а також можливості зображення фактури матеріалів (металу, дерева, кераміки, тканини).

Тема 3. Натюрморт підвищеної складності
Лабораторно-практичні роботи

Натюрморт підвищеної складності з рослинними елементами. Використовуються предмети, які мають чітку форму у співставленні з рослинним елементом (виноград, калина, а також квіти різних видів).

Тема 4. Начерки та замальовки
Лабораторно-практичні роботи

Начерки та замальовки з натури на пленері. Вивчення архітектури і природних мотивів, вміння їх передати різними засобами рисунку. М’які матеріали (соус, вугілля та інші).

Типова навчальна програма з предмета

„Живопис”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Техніка гуашевого (темперного) живопису. Натюрморт середньої складності	11	11
2.	Техніка олійного живопису. Натюрморт	11	11
3.	Живопис екстер’єру (довільна техніка)	32	32
4.	Інтер’єр з вітражним елементом	13	13
	Всього годин:	***67***	***67***

Тема 1. Техніка гуашевого (темперного) живопису. Натюрморт середньої складності

Лабораторно-практичні роботи

Композиційне вирішення, пошук пластичного, кольорового виконання. Гармонійне поєднання засобів і методів виконання (спрощення, стилізація, інтерпретація). Звернути увагу на гармонійне поєднання кольорових плям у цілість.

Тема 2. Техніка олійного живопису. Натюрморт

Лабораторно-практичні роботи

Пошук структурно-пластичного вирішення натюрморту. Технологічний процес виконання олійного живопису (підмальовок, нанесення основного шару, лессування, кольорове узагальнення).

Тема 3. Живопис екстер’єру (довільна техніка)

Лабораторно-практичні роботи

Короткочасні етюди архітектурних об’єктів, фактори передачі освітлення, перспективність, масштабність.

Тема 4. Інтер’єр з вітражним елементом

Лабораторно-практичні роботи

Інтер’єр храму з вітражними елементами, застосування знань з композиції. Передача перспективних скорочень вітражів, плановість.

Типова навчальна програма з предмета
„Ліплення”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Вступне заняття	2	
2.	Матеріали та інструменти для ліплення	6	6
3.	Ліплення геометричної розетки низького рельєфу (копія)	10	10
4.	Ліплення розетки з рослинними мотивами	12	12
5.	Ліплення розетки	10	10
	Всього годин:	***40***	***38***

Тема 1. Вступне заняття

Знайомство з декоративною пластикою, вивчення фізичних властивостей глини як основного матеріалу в ліпленні. Засвоєння правил техніки безпеки.

Тема 2. Матеріали та інструменти для ліплення

Лабораторно-практичні роботи

Підготовка глини до робочої маси.

Підбір та робота з інструментами.

Ліплення куба, кулі.

Тема 3. Ліплення геометричної розетки низького рельєфу (копія)

Підготовка глини до роботи. Виготовлення основи розетки та нанесення рисунка рельєфу. Набирання маси розетки, робота над пропорціями та характером, технічне виконання.

Тема 4. Ліплення розетки з рослинними мотивами

Лабораторно-практичні роботи

Підготовка глини до роботи та виготовлення основи розетки.

За допомогою потрібних інструментів нанести рисунок майбутньої роботи.

Набирання маси розетки. Робота над пластикою та характером форми.

Тема 5. Ліплення розетки

Лабораторно-практичні роботи

Ліплення розетки підвищеної складності. Підготовка глини та інструментів до роботи. Набирання об’єму основних форм, пластичне опрацювання деталей.

Типова навчальна програма з предмета
„Електротехніка”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Основи електростатики	3	
2.	Постійний струм та коло постійного струму	2	
3.	Змінний струм та коло змінного струму	3	
	Всього годин:	***8***	

Тема 1. Основи електростатики

Електричні кола постійного струму. Елементи електричних кіл. Основні закони електричних кіл постійного струму. Трифазна система змінного струму.

Тема 2. Постійний струм та коло постійного струму

Електричні та радіотехнічні вимірювання. Електричні машини змінного і постійного струму.

Тема 3. Змінний струм та коло змінного струму

Електричні мережі. Визначення та основні положення електроприводів. Основні відомості про електробезпеку.

Типова навчальна програма виробничого навчання
Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 3-го розряду**

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*
I. Виробниче навчання		
1.	Розпис на склі	48
2.	Прийоми вирізування кусків вітражного скла за картоном	24
3.	Виконання клеєного вітражу	36
4.	Виготовлення вітражу середньої складності у свинцевій оправі	78
	Всього годин:	***186***
II. Виробнича практика		
1.	Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки	7
2.	Самостійне виконання робіт вітражника складністю 3-го розряду	154
	Кваліфікаційна пробна робота	7
	Всього годин:	***168***
	Разом годин:	***354***

Тема 1. Розпис на склі

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Фарби і приготування палітри, приготування фарб.

Види розпису. Техніка виконання відводок.

Штамп. Розпис препаратами з золота і срібла.

Силікатні та акрилові фарби.

Вправи

Приготування трафаретів. Закріплення навиків виконання орнаменту для вітражу.

Навчально-виробничі роботи

Нанесення рисунку через шовкову сітку.

Тема 2. Прийоми вирізування кусків вітражного скла за картоном

Види скла. Матеріали й інструменти.

Вправи

Виконання складної нарізки скла.

Навчально-виробничі роботи

Вирізування кусків вітражного скла за картоном

Тема 3. Виконання клеєного вітражу

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Клеєний вітраж. Картон. Клеї.

Вправи

Виконання ескізу. Вирізання елементів. Послідовність наклеювання елементів.

Навчально-виробничі роботи

Виконання двох-трьох робіт.

Тема 4. Виготовлення вітражу середньої складності у свинцевій оправі

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Необхідні інструменти і пристосування для збирання вітражу. Правила користування ними. Засвоєння способів з'єднання: паяння, кріплення цвяхами.

Вправи

Виконання ескізу, картону, розбір його на робочі креслення. Виконання основи та каркасу для вітражу. Виконання окремих деталей вітражу за ескізом. Збирання деталей. Виявлення дефектів та їх усунення.

Навчально-виробничі роботи

Виконання з'єднань: паяння, кріплення цвяхами.

ІІ. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер по охороні праці підприємства). Система управління охороною праці, організація служби безпеки праці на виробництві. Використання засобів техніки безпеки та індивідуального захисту.

Тема 2. Самостійне виконання робіт вітражиста складністю 3-го розряду

Самостійне виконання учнями/слухачами роботи на основні технічної документації, яка використовується на підприємстві-замовникові кадрів, з виходом, як правило, в кінці навчання на норми кваліфікованих робітників відповідного розряду;

Самостійно здійснювати заходи з найбільш ефективного використання робочого часу, підвищення якості продукції, економічних витрат сировини і матеріалів; використовувати передові високопродуктивні прийоми праці.

Самостійно виконувати ескізи середньої складності на пленері з подальшим опрацюванням в майстернях; оформляти роботи; усувати недоліки.

Дотримуватись правил з охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки.

Детальна програма виробничої практики, яка враховує конкретні умови підприємства-замовника кадрів та спеціалізацію учнів, оволодіння учнів сучасною технологією, прийомами роботи передовиків та новаторів виробництва, розробляється в училищі з участю підприємства-замовника кадрів і затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота
Приклади робіт:
виконання елементарних деталей розпису на склі;
виконання матування скла піскоструменевим апаратом;
виготовлення простого вітражу.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія **7135 Вітражник**
Кваліфікація **3 розряд**

Критерії оцінювання необхідних знань і розумінь

Знає, розуміє:

- принципи роботи з основними комп"ютерними графічними програмами;
- сутність та види підприємницької діяльності, умови існування підприємства;
- правила приготування і зберігання порошкоподібних матеріалів, які використовуються у вітражних роботах;
- різновиди , склад та властивості лаків та розчинників;
- принципи побудови складних геометричних форм та архітектурних деталей;
- особливості змішування кольорів при роботі з різними живописними матеріалами;
- пластичні властивості глини як основного матеріалу в ліпленні.Основні інструменти для роботи з глиною;
- будову, структуру і пропорції людського тіла;
- основні методи формування і декорування скловиробів;
- види вітражів і технологію їх виконання;
- основні закони кольорознавства;
- основні види та джерела походження орнаментальних композицій;
- основні види письма та класифікація шрифтів;
- структуру інформаційних систем AutoCAD. Adobe PhotoShop, Corel DRAWСтруктуру та інш;
- суть мікро- і макроекономіки. Структуру податкової системи та її регулюючі функції;
- особливості використання тих чи інших порошкоподібних матеріалів, лаків і фарб у вітражних роботах;
- способи передачі об"ємнихі форм в просторі різними засобами рисунку;
- способи моделювання кольором об"єму та простору;
- роль скелету та м"язевої системи людини;
- технологічні процеси формування і декорування вітражів і інших скловиробів;
- структуру і побудови орнаментальних композицій;
- способи гармонізації кольорових рішень;
- принципи створення і побудови шрифтів.

Вміє:

- підбирати кольорове скло згідно проекту вітража;
- з’єднувати кольорові деталі у вітражну композицію за допомогою клеїв;

- працювати з вітражним свинцевим профілем;
- здійснювати паяння свинцевого вітража;
- опоряджувати виконані роботи.

Пробна кваліфікаційна робота:

- виконання фрагменту нескладного вітража на свинцевій основі

Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135.DI.26.10. - 2014
(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 4-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2014

Освітньо-кваліфікаційна характеристика
випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 7135 Вітражник

2. Кваліфікація: вітражник 4-го розряду

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

технологію молірування і спікання скла;

технологічний процес виготовлення основних рам і закріплень для вітражу;

технологію виготовлення багатошарового вітражу;

склодувний метод виконання художніх виробів зі скла;

основи композиції і кольорознавства.

Повинен уміти:

самостійно виконувати картони вітража;

виготовляти свинцеву оправу відповідного профілю;

виготовляти оправу для вітражного полотна;

готувати припій;

лудити електропаяльником свинцеву оправу, яка скріплює скло вітражного полотна;

визначати дефекти у виконаному вітражі, визначати способи їх усунення;

виготовляти вітражі середньої складності**.**

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов’язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 3-го розряду; стаж роботи за професією не менше 1 року.

5.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 4-го розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Реставраційні роботи та будівництво

7. *Специфічні вимоги*

7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план
підготовки кваліфікованих робітників
Професія: **7135 вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 4-го розряду**
Загальний обсяг навчального часу - **625** години

№ з/п	*Навчальні предмети*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно - практичні роботи***
1	**Загальнопрофесійна підготовка**	**32**	
1.1	Інформаційні технології	6	
1.2	Основи галузевої економіки	6	
1.2	Резерв часу	20	
2	**Професійно-теоретична підготовка**	**331**	**216**
2.1	Охорона праці	6	
2.2	Спецтехнологія	44	6
2.3	Основи композиції і кольорознавства	24	20
2.4	Рисунок	60	60
2.5	Живопис	56	56
2.6	Ліплення	65	65
2.7	Історія мистецтва	76	4
3	**Професійно-практична підготовка**	**225**	
3.1	Виробниче навчання	120	
3.2	Виробнича практика	105	
4.	**Консультації**	**30**	
5.	**Державна кваліфікаційна атестація**	7	
6.	**Загальний обсяг навчального часу (без п. 5.)**	**595**	**211**

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватись при наявності обладнаного робочого місця;

предмет «Інформаційні технології» вивчаються за згодою підприємств-замовників кадрів.

Загальнопрофесійна підготовка
Типова навчальна програма з предмета
„Основи галузевої економіки і підприємництва”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Підприємницька діяльність	1	
2.	Менеджмент у підприємницькій діяльності	1	
3.	Маркетингове управління організації	1	
4.	Запобігання неспроможності (банкрутства) організації	1	
5.	Законодавча податкова база державного регулювання	1	
6.	Основи підприємницької діяльності в галузі	1	
	Всього годин:	***6***	

Тема 1. Підприємницька діяльність організацій

Підприємницький дохід, його зміст і структура. Внутрішні та зовнішні чинники підприємницького доходу. Його розподіл. Виручка від реалізації (валовий дохід), витрати, балансовий та чистий прибуток.

Підприємство в системі ринкових відносин. Основні виробничі фонди і потужності будівельних організацій. Оборотні фонди і кошти будівельної організації. Фондовіддача та фондомісткість. Ціноутворення.

Комерційний розрахунок. Норма і маса прибутку.

Заробітна плата в умовах ринку. Реальна зарплата та захист від інфляції.

Тема 2. Менеджмент у підприємницькій діяльності

Типи системи менеджменту. Сучасні вимоги до менеджера.

Сучасні вимоги до складання бізнес-плану та основні вимоги до його складання.

Культура управління та підготовка менеджерів. Психологічні характеристики менеджера. Міжнародний менеджмент.

Тема 3. Маркетингове управління організацією

Сучасні вимоги до маркетингової системи.

Міжнародний маркетинг.

Роль інформації у здійсненні менеджменту і маркетингу.
Види, мова та стиль реклами. Реклама і збут товару.

Тема 4. Запобігання неспроможності (банкрутства) організації

Реакція будівельної організації на кризовий стан: захисна і наступальна тактика. Санація організації, реорганізація організації.

Тема 5. Законодавча податкова база державного регулювання

Податкова політика України.
Прямі і непрямі податки у системі державного регулювання.

Тема 6. Основи підприємницької діяльності в галузі

Процес створення підприємства в галузі. Вибір сфери підприємницької діяльності. Способи входження в бізнес. Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності, призначення і структура. Джерела залучення коштів. Складання установчих документів. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Основи оподаткування підприємниької діяльності. Нагляд і контроль за веденням підприємницької діяльності – основні види контролюючих органів

Типова навчальна програма з предмета
„Інформаційні технології”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Система автоматизованого проектування в живописі	6	4
	Всього годин	***6***	***4***

Тема 1. Система автоматизованого проектування в живописі

Призначення інформаційної системи, її структура, організація роботи. Виклик системи. Вікно. Центр управління, його призначення і використання. Робочий стіл , його призначення та основні елементи. Створення нового файлу, відкриття існуючого рисунка, збереження файла. Задання координат точок на рисунку. Прив’язки точок. Способи вибору об’єктів в системі . Установлення габаритних розмірів рисунка. Встановлення властивостей графічних об’єктів (типу і товщини ліній, поточного кольору). Побудова графічних об’єктів (відрізка, лінії, променя, прямокутника, мультилінії, кола, дуги, полілінії, многокутника, кільця, еліпса, будівельних елементів). , Керування відображенням на екрані. Робота з довідковою інформацією.

Перспективи розвитку систем автоматизованого проектування в живописі.

Професійно-теоретична підготовка
Типова навчальна програма з предмета
„Охорона праці”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	
2.	Основи безпеки праці в галузі	2	
3.	Основи пожежної безпеки	1	
4.	Основи електробезпеки	1	
	Всього разом:	***6***	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Предмет „Охорона праці”. Мета і завдання курсу.

Основні законодавчі акти з охорони праці. Основні завдання стандартів безпеки праці, зниження і усунення небезпеки. Галузеві стандарти.

Правила внутрішнього трудового розпорядку. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві.

Органи державного нагляду за охороною праці та їх робота. Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Тема 2. Основи безпеки праці в галузі

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.

Світлова та звукова сигналізації.

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Основні причини травматизму та захворювання на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювань. Соціальне страхування.

Тема 3. Основи пожежної безпеки

Причини виникнення пожеж. Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Пожежна техніка для захисту об'єктів. План евакуації при пожежі. Пожежна безпека під час виробничої практики в майстернях і на виробництві.

Тема 4. Основи електробезпеки

Особливості ураження електричним струмом. Електричні травми, їх види. Класифікація виробничих приміщень з електробезпеки. Допуск до роботи з електрикою.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи композиції і кольорознавства”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно - практичні роботи*
1.	Рапорт для вітражу	10	10
2.	Створення об'ємної композиції	11	11
	Всього годин:	**21**	**21**

Тема 1. Рапорт для вітражу

Створення рапортного елементу. Статика та динаміка у рапорті. Виконання практичних завдань. Орнамент для вітражу.

Тема 2. Створення об'ємної композиції

Види об'ємних композицій. Засоби створення об'ємних композицій. Виконання практичного завдання.

Типова навчальна програма з предмета
„Ліплення”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1	Ліплення частин голови: ніс, вухо, око, губи	10	10
2	Ліплення черепа	15	15
3	Ліплення стопи	10	10
4	Ліплення кисті руки	10	10
5	Ліплення голови	20	20
	Всього годин:	***65***	***65***

Тема 1. Ліплення частин голови

Ліплення частин голови: ніс, вухо, око, губи. Набирання основи. Набирання маси. Ліплення та моделювання деталей.

Тема 2. Ліплення черепа

Набирання маси. Моделювання форми. Ліплення деталей. Робота над пластикою та характером форм.

Тема 3. Ліплення стопи

Вивчення анатомії стопи. Набирання маси. Моделювання та ліплення форми. Робота над пропорціями.

Тема 4. Ліплення кисті руки

Вивчення анатомії. Набирання маси. Робота над пластичною формою і деталями. Пропорції.

Тема 5. Ліплення голови

Набирання маси на основу. Моделювання форм обличчя з врахуванням перспективного скорочення. Робота над деталями. Узагальнення і завершення.

Типова навчальна програма з предмета
„Спецтехнологія”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Молірування і спікання скла	12	
2.	Технологія виготовлення основних рам і закріплень для вітражу	10	
3.	Вітраж-пакет	8	6
4.	Складувний метод виконання художніх виробів зі скла	14	
	Всього годин:	***44***	***6***

Тема 1. Молірування і спікання скла

Виготовлення моделей і форм (чорнових і чистових). Способи молірування. Печі і правила користування ними. Спікання кольорового скла.

Тема 2. Технологія виготовлення основних рам і закріплень для вітражу

Використання металів і дерева для виготовлення загальної рами. Освітлювання, арматура. Використання кованих і різьблених елементів декору. Використання готових профілів для облямівки вітражів.

Техніка закріплення типових рам на об'єкті, послідовність виконання операцій. Необхідні інструменти і пристрої. Техніка безпеки.

Тема 3. Вітраж-пакет

Можливості багатошарового вітражу. Збагачення вітражу за допомогою металевих та дерев’яних вставок. Створення самостійних об’ємних композицій за допомогою вітражу-пакета.

Тема 4. Складувний метод виконання художніх виробів зі скла

Суть складувного метода. Обладнання майстерні. Інструменти та їх призначення. Основні складувні прийоми. Основні способи декорування. Виконання складувної скульптури. Виконання складувного посуду. Виготовлення виробів з монолітного скла. Відпал виробів. Комбінований спосіб виконання скульптури.

Типова навчальна програма з предмета
„Історія мистецтва”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно - практичні роботи*
1	Вступ. Загальний огляд змісту навчального матеріалу	1	
2	Мистецтво Стародавнього світу	1	
3	Мистецтво Стародавнього Єгипту	2	
4	Мистецтво Стародавньої Греції	3	
5	Мистецтво Стародавнього Риму	3	
6	Мистецтво азіатських країн	3	
7	Мистецтво Візантії	2	
8	Мистецтво Середньовіччя	7	
9	Мистецтво епохи Відродження	7	
10	Мистецтво Європи в XYII ст.	7	
11	Мистецтво Європи в XYIII ст.	5	
12	Мистецтво Європи в XIX ст.	7	2
13	Мистецтво XX ст.	7	2
14	Українське мистецтво періоду Київської Русі	4	
15	Мистецтво епохи Середньовіччя	2	
16	Українське “Відродження”	2	
17	“Бароко”	2	
18	Українське мистецтво XVIII – XIX ст.	4	
19	Розвиток народних промислів та ремесел XX ст.	4	
20	Українське мистецтво сучасної доби	3	
	Всього годин:	***73***	***4***

Тема 1. Вступ

Загальний огляд змісту навчального матеріалу. Виникнення і види образотворчого і декоративного мистецтва.

Тема 2. Мистецтво Стародавнього світу

Розписи в печерах. Менгіри, дольмени, кромлехи.

Тема 3. Мистецтво Стародавнього Єгипту

Піраміди Хеопса, Хефрена, Мікеріна, скельні гробниці, храми. Скульптура, розписи, рельєфи.

Тема 4. Мистецтво Стародавньої Греції

Грецька архаїка, класика. Афінський акрополь. Ордерна структура.

Тема 5. Мистецтво Стародавнього Риму

Мистецтво Риму, етрусків, Римської республіки, Римської імперії. Акведуки, віадуки, Колізей, арка Тіта, терми.

Тема 6. Мистецтво азіатських країн

Архітектура і мистецтво Індії, Китаю і Японії.

Тема 7. Мистецтво Візантії

Будівництво християнських храмів. Іконопис. Одяг та предмети вжитку.

Тема 8. Мистецтво Середньовіччя

Християнське мистецтво. Романське мистецтво. Готичне мистецтво. Скульптури і вітражі у соборах Європи.

Тема 9. Мистецтво епохи Відродження

Італійське Відродження. Ренесанс в Італії (Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Тіциан, Тінторетто). Нідерландське Відродження. Німецьке Відродження, французьке Відродження (Ієронім Босх Брейгель, Альбрехт Дюрер та інш.).

Тема 10. Мистецтво Європи в XYII ст.

Італійське мистецтво(Берніні, Караваджіо). Іспанське мистецтво (Ель Греко, Веласкес). Фламандське мистецтво (Рубенс, Ван Дейк). Голландське мистецтво (Рембрандт). Французьке мистецтво.

Тема 11. Мистецтво Європи в XYIII ст.

Італійське мистецтво, французьке мистецтво, англійське мистецтво.

Тема 12. Мистецтво Європи в XIX ст.

Класицизм. Романтизм. Реалізм. Імпресіонізм. Постімпресіонізм.

Лабораторно-практичні роботи

Виконання копії.

Тема 13. Мистецтво XX ст.

Функціоналізм, урбанізм. Основні напрямки модернізму. Кубізм, абстракціонізм, сюрреалізм.

Лабораторно-практичні роботи

Виконання копії.

Тема 14. Українське мистецтво періоду Київської Русі

Розвиток містобудівництва в період Київської Русі. Розвиток декоративно-ужиткового мистецтва. Замкове будівництво на Україні.

Тема15. Мистецтво епохи Середньовіччя

Готична доба. Культові споруди та вітражі в епоху Середньовіччя.

Тема16. Українське “Відродження”

Український “Ренесанс”. Мистецтво XVI та початку XVII ст.

Різьба по каменю та дереву, вітражі в соборах епохи ”Відродження”. Скульптура та малярство.

Тема 17. “Бароко”

Архітектура , скульптура та вітражі епохи бароко. .Малярство та іконопис доби “козацького бароко”. Стиль “рококо”, український орнамент.

Тема 18. Українське мистецтво XVIII – XIX ст.

Класицизм в українському мистецтві. Малярство “передвижників”. Творчість Дмитра і Григорія Левицьких, В.Боровиковського, А. Лосенка, М. Пимоненка, В.Сошенка. Т. Шевченко - видатний український маляр.

Тема 19. Розвиток народних промислів та ремесел XX ст.

Мистецтво кінця XIX ст.. та початку XX ст. Створення вітражних майстерень на заході України. Вітражі П.Холодного.

Тема 20. Українське мистецтво сучасної доби

Розвиток віражного промислу в Україні у XX ст. Використання національних традицій в сучасному вітражі. Львівська школа вітражу.

Типова навчальна програма з предмета
„Рисунок”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Череп людини	12	12
2.	Деталі голови (Давида)	8	8
3.	М’язова голова (екорше)	10	10
4.	Гіпсова голова	16	16
5.	Рисунок голови натурника	14	14
	Всього годин:	***60***	***60***

Тема 1. Череп людини

Вивчення загальної форми черепа, його конструкції. Вивчення кісток лицьової, бічної та потиличної сторін. Послідовність виконання на форматі. Використовується гіпсова модель або натуральний череп.

Тема 2. Деталі голови (Давида)

Вивчення деталей голови, їх форми і конструкції. Компонування на форматі і послідовність виконання рисунку. Виконання рисунку 4-ох деталей голови: око, ніс, губи, вухо.

Тема 3. М’язова голова (екорше)

Виконання на заданому форматі м’язової голови (екорше). Вивчення форми м’язів, їх накладання на череп. Вивчення характеру даної голови. Вивчення м’язів лицьової сторони.

Тема 4. Гіпсова голова

Використовуються гіпсові моделі голови (Гітамелата, Сократа, Давида, Венери). Поетапне виконання голови на форматі. Вивчення конструкції голови, форми, нахилу в ту, чи іншу сторону, а також передача характеру кожної із моделей.

Тема 5. Рисунок голови натурника

Використовується чоловіча або жіноча натура (краще старшого віку). Рисунок виконується в декілька етапів. Вивчається конструкція, форма, характер натури.

Типова навчальна програма з предмета
„Живопис”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Натюрморт підвищеної складності з предметів побуту (техніка довільна)	16	16
2.	Натюрморт в архітектурному середовищі	24	24
3.	Портрет з плечовим поясом (акварель, гуаш, олія)	18	18
4.	Підсумковий контроль. Перегляд робіт	2	2
	Всього годин:	***56***	***56***

Тема 1. Натюрморт підвищеної складності з предметів побуту (техніка довільна)

Композиційне вирішення сюжету, визначення головного і другорядного. Аналіз пластично-кольорового вирішення, плановості, матеріальних якостей предметів. Вдосконалення живописної культури, вміння підпорядкувати зображувальні засоби поставленій меті.

Тема 2. Натюрморт в архітектурному середовищі

Тонально-кольорове моделювання форми. передача пропорцій, конструктивна побудова. Поєднання засобів виконання. Довільна техніка. Живопис вітражів.

Тема 3. Портрет з плечовим поясом (акварель, гуаш, олія)

Об’ємно-пластичне і тонально-кольорове моделювання форми, передача пропорцій, конструктивної побудови, матеріальних якостей. Ліплення форми кольором. Розкриття психологічного стану і пов’язаних з цим руху голови, міміки, виразу обличчя.

Тема 4. Підсумковий контроль. Перегляд робіт

Професійно-практична підготовка

Типова навчальна програма виробничого навчання

Професія: **7135 Вітражник**

Кваліфікація: **вітражник 4 розряд**

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*
I. Виробниче навчання		
1.	Виготовлення вітражу з використанням елементів термічного формування	18
2.	Виготовлення вітражу середньої складності з використанням елементів розпису	42
3.	Виготовлення вітражу середньої складності на мідній фользі	54
4.	Перевірні роботи	6
	Всього годин:	**120**
II. Виробнича практика		
1.	Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки	7
2.	Самостійне виконання робіт вітражника складністю 4-го розряду	84
	Кваліфікаційна пробна робота	14
	Всього годин:	**105**
	Разом	**225**

I. Виробниче навчання

Тема 1. Виготовлення вітражу з використанням елементів термічного формування

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Виготовлення вітражу з використанням елементів термічного формування

Вправи

Виконання підготовчого етапу до виконання вітражу. Виконання вправ з ліплення і формовки. Відлив деталей. Молірування і спікання. Збирання вітражу.

Тема 2. Виготовлення вітражу середньої складності з використанням елементів розпису

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Виготовлення вітражу середньої складності з використанням елементів малювання.

Вправи

Створення ескізу вітражу на задану тему. Виконання фрагментів розпису з подальшим випалюванням або термічним закріпленням. Збирання вітражу в технологічній послідовності.

Тема 3. Виготовлення вітражу середньої складності на мідній фользі

Інструктаж за змістом занять і безпеки праці, організація робочого місця, раціональне розміщення матеріалів на робочому місці.

Необхідні інструменти і матеріали для виконання вітражу. Засвоєння способів з'єднання, лудження і чорніння. Виявлення дефектів та їх усунення.

Вправи

Виконання ескізу вітражу. Розбір його на робочі креслення. Виконання окремих деталей вітражу за робочими картонами.

ІІ. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охороні праці підприємства).

Ознайомлення учнів з устаткуванням і технологічним процесом виготовлення продукції на підприємстві, з міжзмінною передачею устаткування й організацією виробництва.

Ознайомлення з організацією планування праці і контролю якості робіт на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці.

Ознайомлення з організацією робочих місць передовиків і новаторів виробництва, з роботою над раціоналізацією і винахідництвом.

Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на технологічній ділянці і робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт вітражника складністю 4-го розряду

Виконання робіт згідно норм кваліфікованих робітників відповідного розряду.

Нарізувати скло для основи вітражу за заданими розмірами. Вирізувати вітражне кольорове скло, візерункове 3-4 мм товщини складної конфігурації. Сортувати кольорове плоске і кускове скло за різними тонами і кольорами. Розколювати велике кускове скло до потрібного розміру спеціальними інструментами. Підбирати вітражне скло за кольорами малюнку. Вирізати вітражне скло складних конфігурацій (плавних, криволінійних форм контуру). Закріплювати скло воском на основі. Переводити з робочого креслення на кальку контури деталей складних малюнків. Вирізати шаблони складної конфігурації. Приготувати клеєві синтетичні суміші. Створити матову поверхню на вітражному склі, наводити "мороз". Лудити свинцеву оправу. Визначати дефекти у виконанні вітражів, визначати способи їх усунення.

Самостійне виконання учнями/слухачами роботи на основні технічної документації, яка використовується на підприємстві-замовникові кадрів, з виходом, як правило, в кінці навчання на норми кваліфікованих робітників відповідного розряду.

Самостійно здійснювати заходи з найбільш ефективного використання робочого часу, підвищення якості продукції, економічних витрат сировини і матеріалів; використовувати передові високопродуктивні прийоми праці.

Самостійно виконувати ескізи середньої складності на пленері з подальшим опрацюванням в майстернях; оформляти роботи; усувати недоліки.

Дотримуватись правил з охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки.

Детальна програма виробничої практики, яка враховує конкретні умови підприємства-замовника кадрів та спеціалізацію учнів, оволодіння учнів сучасною технологією, прийомами роботи передовиків та новаторів виробництва, розробляється в училищі з участю підприємства-замовника кадрів і затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

Виконання травлення скла.

Виконання вітража підвищеної складності.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 4-го розряду**

Критерії оцінювання необхідних знань і розумінь

Знає, розуміє

- Основні етапи і особливості розвитку світового та національного мистецтва
- Зміст і суб'єкти фінансових відносин.
- Способи вибору і створення об"єктів в інформаційній системі.
- Види об'ємних композицій і засоби їх створення з різноманітних матеріалів.
- Основні технологічні операції формування скла за допомогою пальників, термічної обробки.
- Способи виготовлення основних рам та кріплення для вітражу.
- Анатомічну будову людини та її використання в рисунку і живописі.
- Зв"язок мистецтва з загальними тенденціями розвитку суспільства.
- Роль інформації у здійсненні менеджменту і маркетингу.
- Призначення і використання інформаційної системи, її структуру, організацію роботи.
- Особливості створення статичних і динамічних об"ємних композицій.
- Послідовність набирання маси та моделювання пластики деталей обличчя та голови людини.
- Процеси монтажу вітража у різних конструктивних системах.
- Взаємозв"язок частин будови людського тіла при відображенні в різних ракурсах.

Вміє:

- оздоблювати скло шляхом термічної обробки;
- виконувати основні операції потермічному декоруванню та створенню вітража на мідній фользі;
- здійснювати з"єднання окремих деталей вітража спаюванням;
- опоряджувати виконані роботи.

Пробна кваліфікаційна робота:

виконання рельєфної моделі і чистової форми для молірування

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на навчальну групу з 15 учнів		Примітки
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
	Інструмент			
1.	"Т" і "М" - вітчизняного виробництва "Н" і "В" - імпортного виробництва	комплект		
2.	Кнопки, гвіздки	1 упаковка		
3.	Затискачі	4		
4.	Лінійки дерев'яні та металеві	2		
5.	Склорізи	комплект	8	
6.	Циркулі	1		
7.	Лекало	комплект		
8.	Бур машинка	1	1	
9.	Рапідограф	-	8	
10.	Аерограф	-	8	
11.	Мастихін	1		
12.	Ножиці	1		
13.	Ножик-різак	1		
14.	Писачок	1		
15.	Паяльник	1	8	
16.	Плоскогубці	1	8	
17.	Лінолеумні різці № 1, 2, 3, 5	комплект		
18.	Валик	1	8	
19.	Флейц	комплект	5	
20.	Пензлі плоскі (щетина, білка) № 1-8 Круглі (білка, колонок) № 1-5 Котячі	комплект комплект комплект		
	Прилади і пристрої			
1.	Столи для фарб, вітражні столи	1	15	
2.	Мольберти, дошки	-	15	
3.	Верстат для шліфування	-	3	
4.	Піскоструменевий апарат	-	2	
5.	Освітлювальні пристрої	-	5	
	Фарби			
1.	Гуаш	комплект		
2.	Темпера	комплект		
3.	Акрил, силікатні	комплект		
4.	Олія	комплект		
5.	Лаки, фолія, припій	комплект		
6.	Розчинники, протрава	комплект		
7.	Скло кольорове	палітра		
8.	Скло віконне	м²	за потребою	

Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт
професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135.DI.26.10. - 2014
(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 5-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2014

Освітньо-кваліфікаційна характеристика
випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 7135 Вітражник

2. Кваліфікація: вітражник 5-го розряду

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

техніку виконання вітража з гальванопластичною решіткою;

технологію декорування скла хімічним шляхом;

техніку обробки кускового скла;

будову і правила експлуатації технологічного облднання;

Повинен вміти:

працювати з різноманітними хімічними препаратами для декорування скла;

виконувати вітраж на бетонній основі;

виконувати вітраж з гальванопластичною решіткою;

використовувати різні матеріали;

працювати з деревиною, металами;

виготовляти вітражі підвищеної складності на різних основах.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 4-го розряду; стаж роботи за професією не менше 1 року.

5.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 5-го розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Реставраційні роботи та будівництво

7. *Специфічні вимоги*

7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план
підвищення кваліфікації кваліфікованих робітників
Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 5-го розряду**
Загальний обсяг навчального часу - **755** годин

№ з/п	*Навчальні предмети*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно -практичні роботи***
1	**Загальнопрофесійна підготовка**	**49**	
1.1	Інформаційні технології	18	12
1.2	Основи правових знань	11	
1.3	Резерв часу	20	
2.	**Професійно-теоретична підготовка**	**169**	**113**
2.1	Охорона праці	8	
2.2	Спецтехнологія	85	45
2.3	Основи композиції і кольорознавства	76	68
3	**Професійно-практична підготовка**	**493**	
3.1	Виробниче навчання	192	
3.2	Виробнича практика	301	
4.	**Консультації**	**30**	
5.	**Державна кваліфікаційна атестація**	**14**	
6.	**Загальний обсяг навчального часу (без п.4.)**	**725**	**125**

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією „Вітражник”

1. Кабінети:

Охорони праці
Спецтехнології
Основ композиції і кольорознавства

2. Лабораторії:

Комп’ютерних технологій
Рисунка
Живопису
Композиції
Піскоструменевої обробки

3. Майстерні:

Збирання вітражів
Різьблення
Шліфування скла
Ліплення

Загальнопрофесійна підготовка
Типова навчальна програма з предмета
„Основи правових знань”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Нагляд і контроль за дотриманням актів про працю і правил з охорони праці	3	
2.	Трудові спори і порядок їх вирішення	3	
3.	Міжнародно–правове регулювання праці	5	
	Всього годин:	***11***	

Тема1. Нагляд і контроль за дотриманням законодавчих актів про працю і правил з охорони праці

Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях.

Відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров’я , пов’язаним з виконанням ним трудових обов’язків.

Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах. Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із пониженою працездатністю.

Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення.

Тема 2. Трудові спори і порядок їх вирішення

Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів.

Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і сторони розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС. Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Порядок вирішення колективних трудових спорів.

Тема 3. Міжнародно–правове регулювання праці

Поняття міжнародно–правового регулювання праці, його суб’єкти. Міжнародна організація праці, її структура, основні напрями діяльності.

Джерела міжнародно–правового регулювання праці. Конвенції та рекомендації МОП. Загальна декларація прав людини. Міжнародні пакти про права людини. Акти Ради Європи та Європейського Союзу.

Двосторонні договори України про працевлаштування і соціальний захист працівників.

Праця громадян України за рубежем. Відшкодування шкоди працівникові за міжнародним договором України.

Типова навчальна програма з предмета
„Інформаційні технології”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно-практичні роботи***
1.	Розвиток інформаційних технологій	*2*	
2.	Застосування системи PhotoShop	*16*	*12*
	Всього годин:	**18**	**12**

Тема 1. Розвиток інформаційних технологій

Основні положення розвитку інформаційних технологій. Сховища даних. WAP – технології. Цифрові технології

Тема 2. Застосування системи PhotoShop

Створення проекту вітражу.

Лабораторно-практичні роботи

Створення проекту вітражу.

Професійно-теоретична підготовка

Типова навчальна програма з предмета
„Охорона праці”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно - практичні роботи*
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	1	
2.	Основи безпеки праці у галузі	3	
3.	Основи пожежної безпеки	1	
4.	Основи електробезпеки	1	
5.	Основи гігієни. Виробнича санітарія. Медичні огляди.	1	
6.	Надання допомоги	1	
	Всього годин:	***8***	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Мета і завдання предмета “Охорона праці”, обсяг і порядок його вивчення.

Основні законодавчі акти з охорони праці. Конституція України. Закон України про охорону праці, здоров’я населення, Закон України про пожежну безпеку, законодавство про охорону природи і навколишнього середовища.

Правила внутрішнього трудового розпорядку. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві.

Державний і громадський контроль за охороною праці, відомий контроль. Органи державного нагляду за охороною праці. Відповідальність за порушення законодавства про працю, правил та інструкцій з охорони праці.

Інструктування з безпеки праці. Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов’язані з працею на виробництві, в побуті.

Основні причини травматизму і захворювань на виробництві. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання на виробництві: організаційні, технічні, санітарно–виробничі, медико–профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Основи безпеки праці галузі

Перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці. Роботи з підвищеною небезпекою в галузі. Вимоги безпеки праці при експлуатації

обладнання та устаткування, які належать до даної професії. Зони безпеки та їх огородження. Світлова та звукова сигналізації.

Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень. Прилади контролю безпечних умов праці, порядок їх використання.

Обов'язкові для всіх робітників правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у випадку аварії.

Вимоги безпеки у навчальних, навчально – виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Тема 3. Основи пожежної безпеки

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, використання непідготовленої техніки в пожеженебезпечних місцях, порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки. Пожеженебезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Легкозаймисті і горючі рідини. Поняття вогнестійкості.

Вогнегасні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх вогнегасні властивості. Пожежна техніка для захисту об'єктів: пожежні машини, автомобілі та мотопомпи, установки для пожежегасіння, вогнегасники, ручний пожежний інструмент, їх призначення, будова, використання при пожежі. Особливості гасіння пожежі на об'єктах даної галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електричні травми, їх види. Фактори, які впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Класифікація виробничих приміщень відносно небезпеки ураження працюючих електричним струмом.

Допуск до роботи з електрикою і електрифікованими машинами. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках . Попереджувальні надписи, плакати та пристрої. Ізолюючі прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення. Робота з переносними електросвітильниками.

Тема 5. Основи гігієни праці, виробничої санітарії. Медичні огляди

Поняття про виробничу санітарію як систему організаційних гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини.

Фізіологія праці.

Основні гігієнічні особливості праці за даною професію.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, системи опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче, аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працюючих.

Тема 6. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги. Дії при важких випадках.

Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільні дії, швидкість, рішучість, спокій.

Засоби надання першої допомоги. Медична аптечка. ЇЇ склад, призначення, привила користування.

Перша допомога при запорошуванні очей, пораненнях, вивихах, переломах.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легень, стравоходу.

Надання першої допомоги при непритомності (втраті свідомості, шоку, тепловому та сонячному ударі, опіку, обмороженні).

Ознаки отруєння і перша допомога потерпілому. Способи надання допомоги при отруєнні чадним газом, алкоголем, нікотином.

Правила надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Способи штучного дихання, положення потерпілого і особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Транспортування потерпілого. Підготовка потерпілого до транспортування. Вимоги до транспортних засобів.

Типова навчальна програма з предмета
„Спецтехнологія”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Хімічна обробка скла	15	
2.	Технологія виготовлення основних рам і кріплень для вітражу	15	10
3.	Методи виконання складних і об"ємних вітражів	25	20
4.	Комбінування різноманітних технік при виконанні вітражів	20	15
5.	Використання новітніх матеріалів	10	
	Всього годин:	**85**	**45**

Тема 1. Хімічна обробка скла

Травлення скла. Його призначення та можливості. Підготовка скла перед травленням. Ізоляція поверхонь. Складники і правила виготовлення хімічних розчинів. Технологія виконання травлення скла. Техніка безпеки.

Тема 2. Технологія виготовлення основних рам і кріплень для вітражу

Використання металів і дерева для виготовлення загальної рами. Освітлювання, арматура. Використання кованих і різьблених елементів декору. Використання готових профілів для облямівки вітражів.

Техніка закріплення типових рам на об'єкті, послідовність виконання операцій. Необхідні інструменти і пристрої. Техніка безпеки.

Тема 3. Методи виконання складних і об"ємних вітражів

Технологія виконання вітражів з гальванопластичною решіткою. Литий вітраж. Використання силікону та інших клейких речовин при закріпленні скла в оправу. Технологічна послідовність виконання та збирання вітражу підвищеної складності.

Тема 4. Комбінована техніка при виконанні вітражів

Технологічна послідовність виконання вітражу. Розпис фарбами елементів вітражу (голови, кисті рук). Матування і спікання скла. Елементи з фігурою людини.

Лабораторно-практична робота

Виконання фрагментів вітражу з врахуванням регіональних особливостей.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи композиції і кольорознавства”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно-практичні роботи*
1.	Статика та динаміка в об'ємно-просторовій композиції	20	18
2.	Тематична композиція	20	18
3.	Композиція вітражу з фігурою людини	18	16
4.	Проект складного вітражу	18	16
	Всього годин:	**76**	**68**

Тема 1. Статика та динаміка в об'ємно-просторовій композиції

Пошук декоративного елементу в об'ємі. Виконання об'ємних декоративних елементів. Різноманітні композиційні варіанти з об'ємних елементів(уклад елементів). Взаємозв'язок об’ємних елементів з простором. Створення статичної об'ємної композиції на основі модульних елементів. Створення динамічної об'ємної композиції на основі модульних елементів.

Тема 2. Тематична композиція

Збір матеріалу за темою композиції. Зарисовки з натури. Графічна стилізація лінією. Стилізація лінією і плямою. Пошук узагальненої форми. Виконання композиції за анімалістичними мотивами. Використання об'ємних декоративних елементів на великій формі.

Тема 3. Композиція вітражу з фігурою людини

Виконання ескізів вітражу підвищеної складності. Графічна подача ідеї. Узгодження елементів в просторі. Вираження художньої ідеї в композиції.

Тема 4. Проект складного вітражу

Специфіка виконання ескізів вітражу з урахуванням вибраної технології виконання. Підбір графічного матеріалу, переосмислення в залежності від заданої теми. Виконання проекту вітражу.

Професійно-практична підготовка

Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія – 7135 вітражник

Кваліфікація – 5 розряд

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*
I. Виробниче навчання		
1.	Вправи по виконанню хімічної обробки скла	30
2.	Вправи на виготовлення деталей для вітражних рам	60
3.	Виготовлення вітражу на задану тематику	90
4.	Перевірні роботи	12
	***Всього годин*:**	**192**
II. Виробнича практика		
1.	Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки	7
2.	Самостійне виконання робіт вітражника складністю 5-го розряду	273
	Кваліфікаційна робота	21
	***Всього годин*:**	**301**
	Разом годин:	**493**

I. Виробниче навчання

Тема 1. Вправи по виконанню хімічної обробки скла

Нанесення захисного шару згідно ескізів. Матування скла хімічним шляхом. Виконання глибокого травлення скла.

Тема 2. Виготовлення вітражу на задану тематику

Підбір графічних матеріалів.

Нарізання кольорового скла. Проведення необхідних оздоблювальних робіт на окремих фрагментах.

Вправи

Виконання і затвердження ескізів вітражу, виконання картонів, кальок, шаблонів. Збирання вітражу. Монтування, закріплення вітражу у загальній рамі і монтаж на об’єкті.

Тема 3. Перевірні роботи

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охороні праці підприємства).

Ознайомлення учнів з устаткуванням і технологічним процесом виготовлення продукції на підприємстві, з міжзмінною передачею устаткування й організацією виробництва.

Ознайомлення з організацією планування праці і контролю якості робіт на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці.
Ознайомлення з організацією робочих місць передовиків і новаторів виробництва, з роботою над раціоналізацією і винахідництвом.
Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на технологічній ділянці і робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт вітражника складністю 5-го розряду

Самостійне виконання робіт згідно з нормами кваліфікованих робітників відповідного розряду. Виготовлення вітражу з гальванопластичною решіткою, литого вітража. Розпилювання і сколювання кускового скла. Нарізання листового кольорового скла криволінійних форм підвищеної складності.
Вивчення і застосування передових методів виконання робіт.

Детальна програма виробничої практики, яка враховує конкретні умови підприємства – замовника кадрів та спеціалізацію учнів, оволодіння учнів сучасною технологією, прийомами роботи передовиків та новаторів виробництва, розробляється в училищі з участю підприємства – замовника кадрів і затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

Виготовлення вітражу з гальванопластичною решіткою.
Виготовлення литого вітража.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія **7135 Вітражник**
Кваліфікація **5 розряд**

Критерії оцінювання необхідних знань і розумінь

Знає, розуміє

Основні законодавчі акти про працю і охорону життєдіяльності людини.

Основні системи збереження інформаційних даних.

Вимоги до безпеки праці та основні гігієнічні особливості праці за даною професію.

Основні методи виконання складних вітражів з використанням новітніх матеріалів та сучасних технологій.

Послідовність створення тематичних композицій на основі набутих знань.

Основні трудові обов'язки в трудовому колективі, види і причини виникнення трудових спорів.

Принципи роботи в різноманітних графічних редакторах.

Причини виробничого травматизму і профзахворювань та способи їх запобігання.

Суть хімічної обробки скляних поверхонь.

Особливості створення композицій з урахуванням вітражних технологій.

Вміє:

- оздоблювати скло шляхом хімічної обробки;
- виконувати вітражі різними техніками;
- здійснювати з'єднання окремих деталей вітража у загальній вітражній конструкції;
- опоряджувати виконані роботи.

Пробна кваліфікаційна робота:

- виконання невеликого об'ємного вітражу.

Міністерство освіти і науки України

Міністерство соціальної політики України

Державний стандарт професійно-технічної освіти

ДСПТО 7135.DI.26.10. - 2014
(позначення стандарту)

Професія: Вітражник

Код: 7135

Кваліфікація: вітражник 6-го розряду

Видання офіційне
Київ - 2014

Освітньо-кваліфікаційна характеристика
випускника професійно-технічного навчального закладу
(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 7135 Вітражник

2. Кваліфікація: вітражник 6-го розряду

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

технологію виконання об'ємних вітражів, створення вітражних решіток, використовуючи різноманітні матеріали;

методи кріплення і пакетування вітражів,;

технологію виконання литого вітража;

основи підприємницької діяльності.

Повинен уміти:

працювати з технологічним обладнанням;

працювати зі склом безпосередньо біля скловарної печі, використовувати різні матеріали;

визначати дефекти у виконанні вітражів, визначати способи їх усунення;

виготовляти вітражі на мідній фользі;

здійснити заходи з державної реєстрації суб'єкта малого підприємництва, знати основи формування бізнес-плану.

4.Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

раціонально організовувати та ефективно використовувати робоче місце;

дотримуватися норм технологічного процесу;

не допускати браку у роботі;

знати і виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

використовувати, в разі необхідності, засоби попередження і усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо);

знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

володіти обсягом знань з правових питань галузі, основ ведення підприємницької діяльності, державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, кваліфікації осіб

5.1. При продовженні професійно-технічної освіти

Базова або повна загальна середня освіта.

5.2. При підвищенні кваліфікації

Базова або повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 5-го розряду; стаж роботи за професією не менше 1 року.

5.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією вітражника 6-го розряду; без вимог до стажу роботи.

6. Сфера професійного використання випускника

Реставраційні роботи та будівництво.

7. *Специфічні вимоги*

7.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється після закінчення строку навчання відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України №256 від 29.12.1993).

7.3. Медичні обмеження.

Типовий навчальний план
підвищення кваліфікації кваліфікованих робітників
Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 6-го розряду**
Загальний обсяг навчального часу **319** годин

№ з/п	*Навчальні предмети*	*Кількість годин*	
		Всього	***З них на лабораторно – практичні роботи***
1.	**Загально-професійна підготовка**	**26**	**2**
1.1	Інформаційні технології	6	2
1.2	Резерв часу	20	
2.	**Професійно-теоретична підготовка**	**64**	**24**
2.1	Охорона праці	8	
2.2	Спецтехнологія	36	4
2.3	Основи композиції і кольорознавства	20	20
3.	**Професійно-практична підготовка**	**352**	
3.1	Виробниче навчання	72	
3.2	Виробнича практика	120	
4.	**Консультації**	**30**	
5.	**Державна кваліфікаційна атестація**	**7**	
6.	**Загальний обсяг навчального часу (без п.4.)**	**289**	**26**

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією „Вітражник”

1. Кабінети:

Охорони праці
Спецтехнології
Основ композиції і кольорознавства

2. Лабораторії:

Комп’ютерних технологій
Рисунка
Живопису
Композиції
Піскоструменевої обробки

3. Майстерні:

Збирання вітражів
Різьблення
Шліфування скла
Ліплення

Загально-професійна підготовка
Типова навчальна програма з предмета
„Інформаційні технології”

№ з/п	*Назва теми*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Розвиток інформаційних технологій	*2*	
2.	Застосування текстового редактора Word	*2*	*1*
3.	Застосування системи PhotoShop	*2*	*1*
	Всього годин:	***6***	***2***

Тема 1. Розвиток інформаційних технологій

Основні положення розвитку інформаційних технологій. Сховища даних. WAP – технології. Цифрові технології.

Тема 2. Застосування текстового редактора Word

Створення та відкриття файлів. Форматування документу. Друк документу.

Лабораторно-практична робота

Робота в текстовому редакторі Word.

Тема 3. Застосування системи PhotoShop

Створення проекту вітражу.

Лабораторно-практична робота

Створення проекту вітражу.

Професійно-теоретична підготовка

Типова навчальна програма
„Охорона праці”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	1	
2.	Основи безпеки праці у галузі	1	
3.	Основи пожежної безпеки	2	
4.	Основи електробезпеки	2	
5.	Надання першої допомоги при нещасних випадках	2	
	Всього годин:	**8**	

Тема 1. Вступ

Закон України про загальнообов’язкове Державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Системи стандартів безпеки праці.

Тема 2. Основи безпеки праці у галузі

Роботи з підвищеною небезпечністю. Вимоги безпеки праці при експлуатації обладнання та устаткування. Безпека праці при обробці складних великогабаритних вітражів.

Тема 3. Основи пожежної безпеки

Характерні причини виникнення пожеж .Горіння речовин і способи його припинення.

Вогнегасильні речовини та матеріали. Вогнегасники, ручний пожежний інструмент. Їх призначення, будова, використання при пожежі. Особливості гасіння пожежі у вітражних майстернях. Пожежна безпека топлення скла.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електричні травми та їх види. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках.

Тема 5. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги. Основні принципи надання першої допомоги. Надання першої допомоги при знепритомленні, шоку, при ураженні електричним струмом.

Оживлення. Непрямий масаж серця. Транспортування потерпілого.

Типова навчальна програма з предмета
„Спецтехнологія”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Використання новітніх матеріалів	12	
2.	Виконання вітражу з врахуванням регіональних особливостей	24	4
	Всього годин:	**36**	**4**

Тема 1. Використання новітніх матеріалів

Вітраж на мідній фользі. Використання готових профілів фірми “Армстронг”. Розпис скла фарбами, що потребують термічного закріплення. Використання силікону та інших клейких речовин при закріпленні скла в оправу. Технологічна послідовність виконання та збирання вітражу підвищеної складності.

Тема 2. Виконання вітража з врахуванням регіональних особливостей

Впровадження новітніх технологій, сучасних досягнень науки і техніки у вітражній справі. Виконання ескізу вітражу з врахуванням регіональних особливостей.

Технологічна послідовність виконання вітражу. Розпис фарбами елементів вітражу (голови, кисті рук). Матування скла і спікання скла. Знайомство з історією розвитку вітражної технології “Тіфані”. Виконання форм для виготовлення об’ємних вітражів. Формування об’єму з кольорового скла. Вітраж на мідній фолії. Елементи з фігурою людини.

Лабораторно-практична робота

Виконання форм для виготовлення об’ємних вітражів. Вітраж на мідній фолії.

Типова навчальна програма з предмета
„Основи композиції і кольорознавства”

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*	
		Всього	*З них на лабораторно – практичні роботи*
1.	Композиція вітражу з регіональними особливостями	8	8
2.	Проект вітражу підвищеної складності	12	12
	Всього годин:	**20**	**20**

Тема 1. Композиція вітражу з регіональними особливостями

Виконання ескізів вітражу підвищеної складності. Графічна подача ідеї. Узгодження елементів в просторі. Вираження художньої ідеї в композиції.

Тема 2. Проект вітражу підвищеної складності

Специфіка виконання ескізів вітражу з урахуванням вибраної технології виконання. Підбір графічного матеріалу, переосмислення в залежності від заданої теми. Виконання проекту вітражу.

Професійно-практична підготовка
Типова навчальна програма з виробничого навчання

Професія – **7135 вітражник**

Кваліфікація **– 6 розряд**

№ з/п	*Тема*	*Кількість годин*
I. Виробниче навчання		
1.	Виготовлення вітражу на задану тематику	66
2.	Перевірні роботи	6
	Всього годин:	**72**
II. Виробнича практика		
1.	Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки	7
2.	Самостійне виконання робіт вітражника складність 6-го розряду	245
	Кваліфікаційна пробна робота	28
	Всього годин:	**280**
	Разом:	**352**

I.Виробниче навчання

Тема 1. Виготовлення вітражу на задану тематику

Виготовлення вітражу на задану тематику. Підбір графічних матеріалів. Виконання і затвердження ескізів вітражу, виконання картонів, кальок, шаблонів.

Нарізання кольорового скла. Проведення необхідних оздоблювальних робіт на окремих фрагментах. Збирання вітражу. Монтування, закріплення вітражу у загальній рамі і монтаж на об’єкті.

Тема 2. Перевірні роботи

II. Виробнича практика

Тема 1. Ознайомлення з підприємством; інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки

Інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки (проводить інженер з охороні праці підприємства).

Ознайомлення учнів з устаткуванням і технологічним процесом виготовлення продукції на підприємстві, з міжзмінною передачею устаткування й організацією виробництва.

Ознайомлення з організацією планування праці і контролю якості робіт на виробничій ділянці, у бригаді, на робочому місці.

Ознайомлення з організацією робочих місць передовиків і новаторів виробництва, з роботою над раціоналізацією і винахідництвом.

Інструктаж з безпеки праці безпосередньо на технологічній ділянці і робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт вітражника складністю 6-го розряду

Самостійне виконання учнями/слухачами роботи на основні технічної документації, яка використовується на підприємстві-замовникові кадрів, з виходом, як правило, в кінці навчання на норми кваліфікованих робітників відповідного розряду.

Самостійно здійснювати заходи з найбільш ефективного використання робочого часу, підвищення якості продукції, економічних витрат сировини і матеріалів; використовувати передові високопродуктивні прийоми праці.

Самостійно виконувати ескізи середньої складності на пленері з подальшим опрацюванням в майстернях; оформляти роботи; усувати недоліки.

Виконання робіт згідно з нормами кваліфікованих робітників відповідного розряду.

Дотримуватись правил з охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки.

Детальна програма виробничої практики, яка враховує конкретні умови підприємства-замовника кадрів та спеціалізацію учнів, оволодіння учнів сучасною технологією, прийомами роботи передовиків та новаторів виробництва, розробляється в училищі з участю підприємства-замовника кадрів і затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Приклади робіт

- Виготовлення на прокатному верстаті свинцевої оправи.
- Розпилювання і сколювання кускового скла.
- Нарізання листового кольорового скла криволінійних форм підвищеної складності.
- Виконання фрагментів вітражів на мідній фользі складної орнаментики.
- Виконання фрагментів об’ємних вітражів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія: **7135 Вітражник**
Кваліфікація: **вітражник 6-го розряду**

Критерії оцінювання необхідних знань і розумінь

Знає, розуміє
- Методи контролю за дотриманням законодавчих актів про працю.
- Основні правові та організаційні основи охорони праці в галузі.
- Новітні матеріали для вітражного виробництва.
- Регіональні особливості композиційних рішень вітражу.
- Міжнародно–правове регулювання праці.
- Основи організації безпеки праці у галузі.
- Вимоги сучасності до вітражу.

Вміє

Самостійно розробляти проекти вітражів і виконувати їх в матеріалі з використанням різноманітних технологій.

Пробна кваліфікаційна робота

фрагмент складного вітража на основі національних традицій

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на навчальну групу з 15 учнів		Примітки
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
	Інструмент			
1.	Олівці"Т" і "М" - вітчизняного виробництва; "Н" і "В" - імпортного виробництва	комплект		
2.	Кнопки, гвіздки	1 упаковка		
3.	Затискачі	4		
4.	Лінійки дерев'яні та металеві	2		
5.	Склорізи	комплект	8	
6.	Циркулі	1		
7.	Лекало	комплект		
8.	Бур машинка	1	1	
9.	Рапідограф	-	8	
10.	Аерограф	-	8	
11.	Мастихін	1		
12.	Ножиці	1		
13.	Ножик-різак	1		
14.	Писачок	1		
15.	Паяльник	1	8	
16.	Плоскогубці	1	8	
17.	Лінолеумні різці № 1, 2, 3, 5	комплект		
18.	Валик	1	8	
19.	Флейц	комплект	5	
20.	Пензлі плоскі (щетина, білка) № 1-8 Круглі (білка, колонок) № 1-5 Котячі	комплект комплект комплект		
	Прилади і пристрої			
1.	Столи для фарб, вітражні столи	1	15	
2.	Мольберти, дошки	-	15	
3.	Верстат для шліфування	-	3	
4.	Піскоструменевий апарат	-	2	
5.	Освітлювальні пристрої	-	5	
	Фарби			
1.	Гуаш	комплект		
2.	Темпера	комплект		
3.	Акрил, силікатні	комплект		
4.	Олія	комплект		
5.	Лаки, фолія, припій	комплект		
6.	Розчинники, протрава	комплект		
7.	Скло кольорове	палітра		
8.	Скло віконне	м²	за потребою	

Список літератури

1. Анисимов Н.Н. Основы рисования., Москва “Стройиздат” 1977 г.
2. В. Будов, П. Саркисов. Производство строительного и технического стекла., Москва “Высшая школа”, 1991 р.
3. Сергеев Ю.П.. Выполнение художественных изделий из стекла., Москва “Высшая школа”, 1984 г.
4. Ланцетти А.Г., Несторенко М.Л.. Изготовление художественного стекла., Москва “Высшая школа”, 1987 г.
5. Соколов А.М.. Основные понятия архитектурного проектирования., Ленинград, 1976 г.
6. Вуйцик В.С. Державний історико – архітектурний заповідник у Львові., Львів „Каменяр”, 1976 р.
7. Волкотруб И.Т.. Основы художественного конструирования, Киев “Высшая школа”, 1988 г.
8. Таранов Н.Н., С.И. Іванов. Основы учебного рисунка и производственной графики, Львов „Світ”, 1992 р.
9. Миронов Л.Н.. Цветоведение, Минск “Высшая школа”, 1984 г.
10. Степанов Н.Н.. Цвет в интерьере, Киев „Вища школа”, 1985 г.
11. Авсиян О.А.. Натура и рисование по представлению, Мо сква “Изобразительное искусство”, 1985 г.
12. Бартнев И.А., В.Н. Батажкова. Очерки истории архитектурных стилів, “Изобразительное искусство”, 1983 г.
13. Сапего И.Г.. Предмет и форма, “Советский художник”, 1984 г.
14. Петрякова Ф.С.. Українське гутнє скло, Київ „Наукова думка”, 1975 р.
15. Соловьева С.А.. Задачник по черчению и перспективе, Москва “Высшая школа”, 1978 г.
16. Никало С.А.. Короткий тлумачний словник. Мистецтвознавство, Київ „Либідь”,1999 р.
17. Яблонський В.А.. Преподавание предметов “Рисунка” и “Основы композиции”, Москва, 1983 г.
18.. Карцер Ю.О. Рисунок и живопись, Москва „ Высшая школа”, 1992 г.
19. Барчаи.Е. Анатомия для художников, Будапешт „Корзина”, 1973 г.
20. Претте, А М.К.. Капальдо. Творчество и выражение, Москва “Советский художник” ,1985 г.
21. Гребенюк Г.Э. Основы композиции и рисунка, Киев “Техника”, 1997 г.
22.. Таранюк Н.Н. Основы рисунка и графики, Львов “Свит”, 1992 г.
23.. Маслов Н.Я. Пленэр, Москва “Просвещение”, 1984 г.
24..Антонович Д. Українська культура, Київ “Либідь”, 1993р.

25.. Крип” Якович. Історія Української культури, Київ “ Либідь”, 1994 р.

26. Гурій А.М.. І Інформатика та інформаційні технології, Харків. Компанія “СМІТ”, 2003

27. . Зарецька І.Т. Інформатика: Навчальний посібник для 10-11кл. – К. Навчальна книга, 2002

28.. Верлань А.Ф. Інформатика: Підручник для 10-11кл. – К.: Форум, 2001